

Informacja dotycząca
adekwatności kapitałowej
Grupy Kapitałowej
Banku Ochrony Środowiska S.A.
na 31 grudnia 2010

Warszawa, 14 czerwca 2011

SPIS TREŚCI:

WSTĘP.....	3
SŁOWNIK.....	4
INFORMACJE OGÓLNE	6
CELE I ZASADY POLITYKI ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.....	9
RYZYSKO FINANSOWE	9
RYZYSKO KREDYTOWE	19
RYZYSKO OPERACYJNE	26
INFORMACJE DOTYCZĄCE STOSOWANIA NORM OSTROŻNOŚCIOWYCH	29
INFORMACJE DOTYCZĄCE FUNDUSZY WŁASNYCH	31
INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZESTRZEGANIA WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH.....	33
INFORMACJE W ZAKRESIE RYZYKA KREDYTOWEGO	39
INFORMACJE W ZAKRESIE RYZYKA KREDYTOWEGO KONTRAHENTA	45
INFORMACJE W ZAKRESIE STOSOWANIA METODY STANDARDOWEJ.....	47
INFORMACJE W ZAKRESIE EKSPozyCJI KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM.....	48
INFORMACJE W ZAKRESIE RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ W KSIĘDZE BANKOWEJ	50
INFORMACJE W ZAKRESIE WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH NA EKSPozyCJE SEKURYTYZACYJNE	51
INFORMACJE W ZAKRESIE TECHNIK OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO.....	51

WSTĘP

Niniejszy dokument został opracowany celem spełnienia wymogów wynikających z uchwały KNF Nr 385/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu.

Informacje ogłaszane na podstawie uchwały KNF Nr 385/2008 przeznaczone są dla uczestników rynku, a także innych podmiotów bądź osób zainteresowanych zakresem ogłaszanych informacji.

Informacje te ogłaszane są z częstotliwością roczną na podstawie danych skonsolidowanych, wg stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku, nie później niż w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku, z zastrzeżeniem, że częstotliwość ogłaszania całości lub części informacji może ulec zwiększeniu, jeśli będzie to służyło większej dyscyplinie rynkowej. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, na którym zatwierdzono Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A., odbyło się w dniu 25 maja 2011 roku. Dane ilościowe w zakresie adekwatności kapitałowej pochodzą ze skorygowanego sprawozdania COREP dla Grupy Kapitałowej Banku według stanu na 31.12.2010r.

Ze względu na fakt, że w niniejszej „Informacji...” prezentowane są dane według stanu na 31.12.2010r. „Informacja...” odwołuje się do uchwał Komisji Nadzoru Finansowego, które obowiązywały na dzień 31.12.2010r.

Teksty „Informacji...” oraz „Polityki informacyjnej” dostępne są w wersji elektronicznej na stronie internetowej Banku Ochrony Środowiska S.A., a tym samym są ogólnie dostępne dla wszystkich uczestników rynku.

SŁOWNIK

Przez używane w dalszej części niniejszego dokumentu pojęcia należy rozumieć:

- 1) **uchwała KNF nr 381/2008** – rozumie się przez to Uchwałę KNF nr 381/2008 z dnia 17 grudnia 2008r. w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszych funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy banku; oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych,
- 2) **uchwała KNF nr 383/2008** – rozumie się przez to uchwałę KNF nr 383/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez Banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymania kapitału wewnętrznego,
- 3) **uchwała KNF Nr 385/2008** – rozumie się przez to uchwałę KNF nr 385/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłszaniu¹,
- 4) **uchwała KNF nr 387/2008** – rozumie się przez to uchwałę KNF nr 387/2008 z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie określenia ocen wiarygodności kredytowej nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej, z których bank może korzystać w celu ustalenia wymogów kapitałowych i zakresu korzystania z tych ocen oraz ich powiązania ze stopniami jakości kredytowej²,
- 5) **uchwała KNF nr 76/2010** – rozumie się przez to uchwałę KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka z późniejszymi zmianami³,
- 6) **uchwała KNF nr 367/2010** – rozumie się przez to uchwałę KNF nr 367/2010 z dnia 12 października 2010r. zmieniającą uchwałę 381/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008r. w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszych funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy uzupełniających banku oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych,

¹ / W dniu 12 października 2010r. przyjęto uchwałę KNF nr 368/2010 zmieniającą uchwałę KNF nr 385/2008 z dnia 17 grudnia 2008r.

² / Przyjęta w dniu 10 marca 2010r. uchwała KNF nr 76/2010 wprowadza również zmiany w Uchwale KNF nr 387/2008.

³ / W dniu 12 października 2010r. przyjęto uchwałę KNF nr 369/2010 zmieniającą uchwałę KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010r.

- 7) **uchwała KNF nr 434/2010** – rozumie się przez to uchwałę KNF nr 434/2010 z dnia 20 grudnia 2010r. w sprawie innych pozycji bilansu banku zaliczanych do funduszy podstawowych banku, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy podstawowych banku,
- 8) **rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 listopada 2009r.** – rozumie się przez to rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 18 listopada 2009r. w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania całkowitego wymogu kapitałowego, w tym wymogów kapitałowych, dla domów maklerskich oraz określania maksymalnej wysokości kredytów, pożyczek i wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych w stosunku do kapitału,
- 9) **Bank** – rozumie się Bank Ochrony Środowiska S.A.,
- 10) **DM BOŚ S.A.** – rozumie się przez to Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A.,
- 11) **Grupa** – rozumie się Grupę Kapitałową obejmującą Bank Ochrony Środowiska S.A. oraz Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. (którego podmiotem zależnym jest BOŚ Eko Profit S.A.).

INFORMACJE OGÓLNE

1. Struktura organizacyjna i zasady zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A.

Zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka w Grupie Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. obejmującej Bank Ochrony Środowiska S.A. oraz Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. realizowane jest na podstawie pisemnych wewnętrznych przepisów Banku zatwierdzonych przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku dotyczących identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka.

Przepisy wewnętrzne, stosowane procedury oraz narzędzia, w tym narzędzia informatyczne podlegały w 2010r. stałemu rozwojowi i dostosowywaniu ich do „apetytu na ryzyko” Banku, profilu ryzyka Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, w którym Bank działał.

W Banku sprawowany jest nadzór nad ryzykiem, w tym również ryzykiem związanym z działalnością podmiotów zależnych. Zarząd Banku, wykonując uprawnienia właścicielskie wynikające z tytułu uczestnictwa Banku w kapitale zakładowym spółki zależnej poprzez uczestnictwo w organach tej spółki, tworzył regulacje w zakresie dotyczącym zasad zarządzania ryzykiem w spółce zależnej.

Za prawidłowe funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku odpowiadają:

Rada Nadzorcza Banku – w zakresie uchwalania strategii rozwoju Banku, w tym misji rynkowej i ogólnego poziomu ryzyka, zatwierdzania zasad ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, zatwierdzania polityk dotyczących zarządzania ryzykami bankowymi, ryzykiem operacyjnym, założeń polityki w zakresie ryzyka braku zgodności, polityki zarządzania kapitałem oraz zasad polityki informacyjnej. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym, nadzoruje działalność wydzielonej komórki audytu wewnętrznego.

Zarząd Banku – w zakresie tworzenia i funkcjonowania całego systemu zarządzania ryzykiem na poziomie adekwatnym do prowadzonej działalności, poprzez przyjęcie i wdrożenie struktur, procedur i narzędzi niezbędnych do aktywnego oraz efektywnego zarządzania nim.

Zarząd Banku w szczególności podejmuje uchwały dotyczące procesu kredytowego oraz zasad zarządzania ryzykami i kapitałem, podejmuje decyzje kredytowe w sprawach przekraczających kompetencje Komitetu Kredytowego Centrali; ustala dostosowane do ogólnego poziomu ryzyka limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku, zatwierdza raporty i informacje dot. zarządzania ryzykiem przedkładane Radzie Nadzorczej – w szczególności kwartalną syntetyczną informację o poziomie i profilu ryzyka oraz zmianach w sposobie zarządzania nim.

Komitet Kredytowy Centrali – w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji, czyli podejmowania będących w jego kompetencji decyzji kredytowych, wydawania opinii kredytowych, w tym i w innych sprawach generujących ryzyko kredytowe, opiniowania propozycji limitowania koncentracji zaangażowań wobec klientów.

Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami – w zakresie sprawowania bieżącego nadzoru nad funkcjonowaniem systemu zarządzania ryzykiem, wspomaga proces badania adekwatności obowiązujących procedur, a także narzędzi wykorzystywanych w procesie zarządzania ryzykiem do poziomu ryzyka w Banku. Komitet odpowiada także za kontrolowanie ekspozycji Banku na ryzyka (w tym przede wszystkim na ryzyka finansowe i ryzyko adekwatności kapitałowej), definiuje skalę i strukturę portfeli: dostępnych do sprzedaży oraz aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności, a także wydaje kierunkowe wytyczne w zakresie działalności handlowej. Aktywnie uczestniczy w procesie planowania (w zakresie wpływu planowanych działań na ekspozycję Banku na ryzyko), określa wytyczne w zakresie operacyjnego zarządzania ryzykiem oraz kształtowania struktury aktywów i pasywów, zgodnie z przyjętym planem finansowym Banku. Dodatkowo opiniuje projekty regulacji, pod kątem ich wpływu na efektywność Banku i ponoszone przez Bank ryzyka.

(W 2011r. powołano dodatkowo **Komitet Płynności i Ryzyka Rynkowego** – odpowiedzialny w sprawach monitorowania i analizy pozycji płynności, kosztu płynności oraz ryzyka rynkowego w księgach: handlowej i bankowej, wypracowywania propozycji działań i decyzji Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami lub Zarządu oraz podejmowania działań, niezastrzeżonych dla innych organów Banku, w tym zakresie, opiniowania nowych lub zmienionych limitów w obszarze ryzyka płynności i ryzyka rynkowego, wydawania zaleceń właściwym komórkom Banku).

Komitet Ryzyka Operacyjnego – w zakresie kształtowania efektywności operacyjnej Banku, a w szczególności tworzenia systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, działania zmierzające do utrzymania ryzyka operacyjnego na akceptowalnym poziomie, zapewnienia zgodności działania Banku z wymaganiami wynikającymi z przepisów zewnętrznych i wewnętrznych, działania służące zapewnieniu wysokiej jakości standardów postępowania pracowników Banku, nadzorowania implementacji i aktualizacji zasad zarządzania ciągłością działania Banku.

Departament Audytu i Kontroli Wewnętrznej – w zakresie przeprowadzania audytu sposobu identyfikacji, pomiaru i zarządzania poszczególnymi ryzykami, zgodności procedur i metodologii stosowanych w procesie szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego z regulacjami zewnętrznymi, okresowego przeglądu i oceny procesu ICAAP, zapewnienia skutecznego mechanizmu kontroli wewnętrznej.

Departament Kontrolingu – w zakresie identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania ryzyk: cyklu gospodarczego, biznesowego i strategicznego.

Departament Ryzyka Finansowego – w zakresie identyfikacji, pomiaru, bieżącego monitorowania i raportowania poziomu ryzyka płynności, rynkowego, ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej oraz opracowywania i wdrażania metod zarządzania tymi ryzykami, a także inicjowania procesów modernizujących system zarządzania ryzykiem.

Departament Skarbu – w zakresie bieżącego zarządzania płynnością oraz ryzykiem rynkowym poprzez przeprowadzanie (w ramach przyznaných limitów) transakcji na rynku pieniężnym i walutowym.

Departament Ryzyka Kredytowego i Adekwatności – w zakresie opracowywania, wdrażania i aktualizacji zasad oceny ryzyka kredytowego, rezydualnego, koncentracji, określenia zasad wyceny portfela kredytowego, monitorowania i raportowania portfelowego ryzyka kredytowego oraz formułowania rekomendacji dotyczących zarządzania portfelami, zarządzania prawnymi zabezpieczeniami transakcji kredytowych, określenia zasad podejmowania decyzji kredytowych, weryfikacji wycen nieruchomości przyjmowanych na zabezpieczenie spłaty, monitorowania jakości portfela kredytowego, walidacji modeli ratingowych i scoringowych, projektowania metod pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz określania zasad ustalania wysokości odpisów na utratę wartości portfela kredytowego, zasad klasyfikacji ekspozycji kredytowych do grup ryzyka bankowego i zasad tworzenia rezerw celowych, wyliczania i monitorowania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, wyliczania wymogów kapitałowych i współczynnika wypłacalności oraz sporządzania i wysyłania do NBP obowiązkowej sprawozdawczości COREP w ujęciu jednostkowym i skonsolidowanym, wyliczania w ramach procesu ICAAP łącznego kapitału wewnętrznego.

Departament Operacji Kredytowych – za dokonanie oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców i ryzyka transakcji, bieżące monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorców, wydawanie rekomendacji do podejmowania decyzji kredytowych, monitorowanie klientów i transakcji kredytowych.

Biuro Ryzyka Operacyjnego i Compliance – w zakresie organizacji systemowego zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku, bieżącego monitorowania poziomu ryzyka operacyjnego, opracowywania oraz wdrażania metod i narzędzi w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, dokonywania identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka operacyjnego w skali całego Banku, obliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego oraz sporządzania informacji, raportów i analiz z zakresu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Komórki organizacyjne Centrali Banku – w zakresie identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania poszczególnych rodzajów ryzyka, przygotowania stosownych pisemnych polityk, strategii oraz procedur w tym zakresie, oceny poziomu istotności poszczególnych rodzajów ryzyka. Komórki organizacyjne monitorują również najważniejsze wielkości pozwalające ocenić stopień zagrożenia, na jaki narażony był Bank w określonych obszarach funkcjonowania. Dotyczy to nie tylko komórek z – wydzielonych w Banku – obszaru ryzyka i planowania oraz mających duży wpływ, na obciążony dużym ryzykiem prawidłowy dobór klientów, obszarów: rynku korporacyjnego i rynku detalicznego, ale i obszarów zarządczo – organizacyjnego i wsparcia.

Wszyscy pracownicy Banku, zgodnie z zakresem odpowiedzialności i zadań, którzy odpowiadali za utrzymanie akceptowanego przez Bank poziomu ryzyka w procesie realizacji bieżących czynności.

CELE I ZASADY POLITYKI ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

2. Strategie i procesy zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka

Celem funkcjonującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem jest zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania Banku oraz wypełnienie wymagań zawartych w uchwale KNF nr 383/2008 poprzez:

- określenie celów i zakresu zarządzania ryzykiem,
- organizację systemu zarządzania ryzykiem ze szczegółowym podziałem kompetencji pomiędzy organy Banku biorące udział w procesie zarządzania ryzykiem,
- wprowadzenie systemu limitów wewnętrznych, na który składają się limity wewnętrzne w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz limity wewnętrzne w zakresie adekwatności kapitałowej,
- objęcie wewnętrznym systemem sprawozdawczości zarządczej obszarów działalności Banku związanych z zarządzaniem ryzykiem i rachunkiem adekwatności kapitałowej,
- system funkcjonalnej kontroli wewnętrznej w systemie zarządzania ryzykiem.

2.1. Ryzyko finansowe

2.1.1. Proces zarządzania ryzykiem finansowym

Proces zarządzania ryzykiem finansowym w Grupie Kapitałowej BOŚ S.A. obejmuje identyfikację, pomiar i monitorowanie ryzyka płynności, ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego oraz ryzyka cen akcji, towarów i instrumentów pochodnych.

Zgodnie z przyjętą w BOŚ S.A. definicją, księga handlowa zawiera transakcje realizowane na rachunek własny w celu handlowym, tj. z zamiarem uzyskania korzyści finansowych w krótkich okresach, z rzeczywistych lub oczekiwanych różnic między rynkowymi cenami zakupu i sprzedaży lub też innych odchyłeń cen lub parametrów cenowych, w tym w szczególności: stóp procentowych, kursów walutowych i indeksów giełdowych.

Do księgi bankowej wchodzi pozycje nie zaliczone do księgi handlowej, w tym w szczególności:

- 1) udzielane kredyty, gwarancje, pożyczki, lokaty i przyjmowane depozyty,
- 2) transakcje zabezpieczające płynność i ryzyko stopy procentowej operacji zaliczonych do księgi bankowej,
- 3) zakup papierów wartościowych w celu innym niż handlowy.

Transakcje księgi bankowej stanowią podstawową działalność Grupy, tzn. wynikają z działalności komercyjnej, w tym pozyskiwania źródeł finansowania i efektywnego zarządzania płynnością finansową Banku.

Ryzyko płynności

Ryzyko płynności jest rozumiane jako zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wywiązywania się ze zobowiązań płatniczych oraz utrzymania wypłacalności w toku normalnej działalności Grupy oraz w sytuacjach obniżenia poziomu depozytów, jak również w innych niespodziewanych warunkach.

Celem Grupy w zakresie monitorowania ryzyka płynności finansowej jest: zabezpieczenie płynności oraz utrzymanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów - dla całkowitej pozycji płynności i zapewnienie płynności w poszczególnych pasmach czasowych, w podziale na płynność w złotych polskich oraz w głównych walutach obcych, a przede wszystkim - ograniczenie ryzyka płynności w działalności komercyjnej Grupy.

Ze względu na fakt, iż ryzyko płynności w DM BOŚ S.A. jest nieistotne, proces monitorowania tego ryzyka w ramach Grupy jest przede wszystkim skoncentrowany w Banku.

Głównymi narzędziami wykorzystywanymi w procesie monitorowania ryzyka płynności są:

- 1) przyjęte w Banku procedury postępowania dotyczące uwzględniania potrzeb płynnościowych Banku przy konstruowaniu planów i strategii oraz w bieżącej działalności Banku (m.in. wewnętrzne dokumenty Banku - w tym przede wszystkim: plany finansowe, dokumenty dotyczące polityki depozytowej i polityki inwestycyjnej Banku - zawierające założenia i zasady, definiujące potrzeby finansowania działalności Banku, wynikające z budżetu Banku i źródeł finansowania),
- 2) system cen transferowych, który uwzględnia marże korygujące, odzwierciedlające rynkowy koszt płynności (tzn.: zwiększające koszt finansowania kredytów udzielanych przez Bank i podnoszące oprocentowanie depozytów),
- 3) zbudowany w Banku system wyznaczania, kontrolowania i raportowania w zakresie nadzorczych miar płynności,
- 4) opracowany w Banku zestaw narzędzi i limitów wewnętrznych, pozwalający na badanie ekspozycji Banku na przedmiotowe ryzyko.

Zgodnie z przyjętymi zasadami obowiązującymi w Banku, głównym długoterminowym źródłem finansowania działalności BOŚ S.A. pozostaje stabilna część depozytów klientów, uzupełniana środkami z tytułu emisji obligacji własnych Banku oraz z długoterminowych linii finansujących, pozyskanymi od innych banków oraz instytucji finansowych.

Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest rozumiane jako potencjalny negatywny wpływ zmian stóp procentowych na prognozowany wynik odsetkowy, wartość ekonomiczną kapitału własnego oraz wartość bieżącą posiadanych przez Grupę dłużnych papierów wartościowych.

Ze względu na fakt, iż ryzyko stopy procentowej w DM BOŚ S.A. jest nieistotne, proces monitorowania tego ryzyka w ramach Grupy jest przede wszystkim skoncentrowany w Banku. W BOŚ S.A. ryzyko stopy procentowej występuje przede wszystkim w księdze bankowej.

Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej:

Głównym celem strategii zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej jest minimalizacja tego ryzyka w działalności komercyjnej Banku, a tym samym – w Grupie BOŚ S.A.

Bank, w zakresie tego ryzyka dąży do stabilizacji wyniku odsetkowego oraz marży odsetkowej poprzez budowanie w księdze bankowej portfela inwestycyjnego, który powinien m.in. przyczyniać się do zabezpieczania wyniku odsetkowego generowanego na kapitałach własnych Grupy.

Głównymi narzędziami wykorzystywanymi do realizacji tych celów są:

- 1) system wewnętrznych cen transferowych, za pomocą którego ryzyko przeszacowania (tj. ryzyko niedopasowania terminów zapadalności i wymagalności) może być transferowane z księgi bankowej i Bank może zabezpieczyć się przed tym ryzykiem, jeżeli uzna jego poziom za wyższy od akceptowanego apetytu,
- 2) wewnętrzne procedury dotyczące organizacji i zasad systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej, w tym przede wszystkim – opracowane i stosowane metody jego monitorowania, ujęte w przepisach wewnętrznych Banku.

Monitorowanie ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej jest powiązane z procesem zarządzania stopą procentową w Banku oraz z polityką kredytowo-depozytową, w szczególności w zakresie kształtowania stóp procentowych oferowanych klientom, dostosowanych do kształtu krzywej dochodowości i warunków panujących na rynku.

Ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej:

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze handlowej jest uzyskanie w tym obszarze działalności, zakładanego w planie finansowym, wyniku finansowego przy akceptowanej ekspozycji Banku i Grupy na przedmiotowe ryzyko.

Głównymi narzędziami wykorzystywanymi do realizacji tych celów są:

- 1) wewnętrzne procedury dotyczące organizacji i zasad systemu zarządzania ryzykiem rynkowym w księdze handlowej w tym przede wszystkim metody jego monitorowania, ujęte w przepisach wewnętrznych Banku,
- 2) system limitów wewnętrznych, pozwalających na kontrolowanie, a tym samym - ograniczenie ekspozycji Banku na przedmiotowe ryzyko.

Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe rozumiane jest jako potencjalny negatywny wpływ zmian kursów walutowych na wynik finansowy Grupy. W Banku ryzyko walutowe, wynikające z dokonywanych transakcji w księdze bankowej, jest transferowane do księgi handlowej. Natomiast w DM BOŚ S.A. ryzyko to występowało zarówno w księdze handlowej jak i bankowej.

Ryzyko walutowe w księdze bankowej:

Celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym w księdze bankowej jest unikanie utrzymywania otwartych indywidualnych pozycji handlowych w zakresie strukturalnej pozycji FX. Ryzyko walutowe w DM BOŚ S.A. w księdze bankowej wynika z konieczności deponowania przez DM środków na rachunkach u zagranicznych brokerów - pośredników

dokonujących, na zlecenie klientów DM, kupna i sprzedaży papierów wartościowych na rynkach zagranicznych.

Ryzyko walutowe w księdze handlowej:

Ryzyko walutowe w księdze handlowej jest generowane zarówno w Banku jak i DM BOŚ SA. Celem zarządzania ryzykiem walutowym w księdze handlowej jest uzyskanie w tym obszarze działalności, zakładanego w planie finansowym, wyniku finansowego przy akceptowanej ekspozycji Grupy na przedmiotowe ryzyko. Głównymi narzędziami wykorzystywanymi do realizacji tych celów są:

- 1) wewnętrzne procedury dotyczące organizacji i zasad systemu zarządzania ryzykiem rynkowym w księdze handlowej w tym przede wszystkim - metody monitorowania przedmiotowego ryzyka, ujęte w przepisach wewnętrznych Grupy,
- 2) system limitów wewnętrznych, pozwalających na kontrolowanie, a tym samym - ograniczenie ekspozycji Banku na ryzyko walutowe.

Ryzyko cen akcji, towarów i instrumentów pochodnych

Ryzyko cen akcji, towarów i pochodnych instrumentów finansowych (dla których instrumentem bazowym są towary) oraz innych instrumentów pochodnych jest definiowane jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian cen tych instrumentów oraz innych parametrów rynkowych na wartość kapitału i wynik finansowy Grupy Kapitałowej. Przedmiotowe ryzyka skoncentrowane są w DM BOŚ S.A.

Transakcje na instrumentach pochodnych oraz akcjach realizowane na rachunek DM BOŚ S.A. dotyczą przede wszystkim działalności DM jako animatora i - w przeważającej większości przypadków - są zamykane na koniec dnia. Zaangażowanie w instrumenty kapitałowe występuje jedynie w przypadku otwieranych przez spółkę transakcji arbitrażowych. Transakcje arbitrażowe polegają na wykorzystaniu tymczasowej nierównowagi cen pomiędzy dwoma rynkami (głównie pomiędzy kontraktami terminowymi na indeks WIG20 i cenami spółek wchodzących w skład tego indeksu oraz transakcjami arbitrażowymi na kontrakty walutowe zawierane na Gieldzie Papierów Wartościowych i w Saxo Banku).

2.1.2. Zakres i rodzaj systemów raportowania oraz pomiaru ryzyka płynności, ryzyka stopy procentowej, ryzyka walutowego i ryzyka cen akcji, towarów i instrumentów pochodnych

2.1.2.1. Zakres i rodzaj systemu pomiaru

Ryzyko płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności obejmuje:

- zarządzanie płynnością bieżącą,
- zarządzanie płynnością średnio- i długoterminową,
- plany działania Banku w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych.

W celu realizacji wymogów zewnętrznych, BOŚ S.A., wg stanu na każdy dzień roboczy, wyznacza wielkość wskaźników płynności zgodnie z nadzorczymi miarami płynności

krótkoterminowej i długoterminowej.

W 2010 roku, podobnie jak w 2009 roku, normy nadzorcze w zakresie płynności były przestrzegane.

Dla potrzeb wewnętrznego zarządzania ryzykiem płynności Grupa wykorzystuje szereg metod i narzędzi monitorowania, obejmujących m.in.: zestawienie aktywów i pasywów zgodnie z kontraktowymi oraz urealnionymi terminami zapadalności i wymagalności, analizę poziomu aktywów płynnych oraz analizę depozytów (w tym przede wszystkim: badanie koncentracji bazy depozytowej, wyliczanie osadu i analizę stabilności depozytów dużych klientów Banku).

W Grupie systematycznie kontrolowany jest także poziom płynności średnio- i długoterminowej tak aby, z wyprzedzeniem, podejmować działania na rzecz zapewnienia źródeł finansowania o odpowiedniej strukturze terminowej i walutowej, a także zapewnić możliwość inwestowania posiadanych nadwyżek na rynku dłużnych papierów wartościowych oraz na rynku międzybankowym.

W 2010 roku posiadany przez Grupę Kapitałową poziom i struktura płynności na bieżąco pozwalały realizować wszystkie jego zobowiązania (analogiczna sytuacja miała miejsce w 2009 roku).

Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

W księdze bankowej podstawową miarą ryzyka stopy procentowej jest BPV. Na dzień 31 grudnia 2010 roku poziom BPV w księdze bankowej, przy założeniu wzrostu stóp procentowych o 1 p.b., wyniósł 109 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2009 roku –10 tys. zł). Ryzyko to na koniec 2010 roku uznawane było za ryzyko istotne i wyznaczany został kapitał wewnętrzny – na poziomie 2,06 mln zł (na dzień 31 grudnia 2009 roku ryzyko to było nieistotne).

Natomiast poziom BPV wyznaczony bez uwzględnienia kapitału własnego Banku na dzień 31 grudnia 2010r. wyniósł 456 tys. zł.

Bank, raz na kwartał, przeprowadza analizę stress testing, badając wpływ ekstremalnych zmian czynników ryzyka na poziom wartości bieżącej kapitału własnego Banku. Wyniki tej analizy według stanu na dzień 31 grudnia 2010r. pokazują, że przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji Banku w instrumentach wrażliwych na ryzyko stopy procentowej, działalność w portfelu bankowym utrzymywała się na bezpiecznym poziomie.

Ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej

W procesie badania ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej wykorzystuje się model wartości (VaR), wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność stóp procentowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy oraz BPV (tzn. wrażliwość papierów wartościowych i instrumentów pochodnych, generujących ryzyko stopy procentowej na wzrost stóp procentowych o 1 p.b.). Dodatkowo, dla potrzeb kontroli działalności spekulacyjnej, w Banku kalkuluje się dzienną i ciągnioną miesięczną stratę na transakcjach stopy procentowej.

Wartość zagrożona (Value at Risk - VaR) dla instrumentów finansowych generujących ryzyko

stopy procentowej w księdze handlowej, obliczana jest metodą :

- 1) parametryczną (metoda wariancji – kowariancji), opierającą się na założeniu normalności rozkładu cen instrumentów finansowych oraz założeniu a’piori, że zmienność cen instrumentów finansowych w przyszłości będzie się kształtowała tak, jak w okresie 250 dni roboczych, poprzedzających dzień analizy,
- 2) symulacji historycznej, polegającą na przeprowadzeniu symulacji w oparciu o wcześniejsze dzienne zmiany cen/stóp zwrotu instrumentów finansowych generujących ryzyko stopy procentowej znajdujących się w portfelu handlowym i kalkulacji 99 percentyla z tych zmienności, z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy.

Obie te wielkości są porównywane z wielkością limitu wartości zagrożonej (VaR 10-dniowy), przy czym dla celów ostrożnościowych brana jest pod uwagę większa wartość VaR.

Wg stanu na 31 grudnia 2010 roku VaR 10-dniowy stopy procentowej dla portfela handlowego wyniósł 428 tys. zł, co stanowiło 0,8% wartości bieżącej tego portfela (wg stanu na 31 grudnia 2009 r. VaR - 529 tys. zł, co stanowiło 0,7% wartości bieżącej portfela).

Wg stanu na 31 grudnia 2010 roku BPV dla portfela handlowego wyniosło -8 tys. zł. (wg stanu na 31 grudnia 2009 roku wyniosło -12 tys. zł).

W celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej, raz na kwartał, przeprowadzana jest analiza back-testing, poprzez porównanie maksymalnych strat wyznaczonych z modelu VaR z rzeczywistymi zyskami i stratami oraz z teoretycznymi zmianami wyniku, wynikającymi z rewaluacji pozycji.

Raz na kwartał, przeprowadza jest także analiza stress testing, pozwalająca na badanie kształtowania się poziomu ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej w sytuacji ekstremalnych: zmian poziomu rynkowych stóp procentowych, zmienności stóp procentowych w okresie 250 dni roboczych oraz korelacji pomiędzy zmiennościami stóp procentowych. Wyniki tej analizy pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych, działalność w portfelu handlowym Banku utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Ryzyko walutowe w księdze bankowej

W 2010r. Grupa Kapitałowa BOŚ S.A. w księdze bankowej posiadała pozycje walutowe w EUR i w USD. Monitorowanie tego ryzyka polegało na wyznaczaniu wg stanu na każdy dzień roboczy walutowej pozycji całkowitej, rozumianej jako większa z dwóch wartości: sumy pozycji długich netto w każdej walucie obcej i sumy pozycji krótkich netto w każdej walucie.

Wartość 10-dniowego VaR-u walutowego wyznaczonego dla księgi bankowej Grupy na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 161 tys. zł. (na 31 grudnia 2009 roku - 150 tys. zł).

Ryzyko walutowe w księdze handlowej

W celu monitorowania ryzyka walutowego w księdze handlowej Grupy BOŚ S.A. wyznacza się:

- pozycję netto w danej walucie/instrumencie bazowym jako bezwzględną wartość

różnicy pomiędzy sumą długich i sumą krótkich pozycji pierwotnych bilansowych i pozabilansowych w tym instrumencie bazowym wyrażonych w danej walucie obcej, po przeliczeniu na złote według średniego kursu NBP,

- VaR wyznaczony za pomocą metody parametrycznej, dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność kursów walutowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy,
- wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego, obliczany jako 8% sumy całkowitej pozycji walutowej i pozycji netto w złocie - wyłącznie w przypadku, gdy wskazana suma przewyższa 2% poziomu nadzorowanych kapitałów Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku wartość VaR-u 10-dniowego dla Banku wyniosła 533 tys. zł, dla DM BOŚ S.A. - 2 279 tys. zł, dla Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. – 2 694 tys. zł (na 31 grudnia 2009 roku wyniosła odpowiednio: 285 tys. zł, 684 tys. zł i 946 tys. zł).

W celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej, raz na kwartał, przeprowadzana jest analiza back-testing, poprzez porównanie maksymalnych strat wyznaczonych z modelu VaR z teoretycznymi zmianami wyniku, wynikającymi z rewaluacji pozycji.

Raz na kwartał przeprowadzana jest także analiza stress testing, pozwalająca na zbadanie kształtowania się poziomu wartości zagrożonej w sytuacji ekstremalnych zmian i zmienności kursów walutowych w okresie 250 dni roboczych oraz korelacji pomiędzy zmiennością kursów walutowych.

Ryzyko cen akcji, towarów i instrumentów pochodnych

Ryzyko cen akcji, towarów i instrumentów pochodnych w Grupie ograniczane jest poprzez limity zaangażowania w inwestycje własne (zarówno w odniesieniu do transakcji arbitrażowych, jak i niezabezpieczonych) oraz limity straty (tj. konieczność zamknięcia posiadanych pozycji w przypadku poniesienia określonej wysokości straty dziennej oraz limity dla poszczególnych traderów).

Limit zaangażowania w transakcje arbitrażowe został ustalony w oparciu o poziom nadzorowanych kapitałów, obliczonych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 18 listopada 2009 roku. Całość pozycji niezabezpieczonych stanowi mniej niż 25% poziomu nadzorowanych kapitałów DM BOŚ S.A. Na dzień 31 grudnia 2010 roku wykorzystanie limitu zaangażowania w transakcje arbitrażowe wynosiło 56,3% (na dzień 31 grudnia 2009 roku – 53,9%), natomiast limitu w transakcje niezabezpieczone – 63,2% (na dzień 31 grudnia 2009 roku – 73,8%).

2.1.2.2. Zakres i rodzaj systemu raportowania

Ocena poziomu płynności krótko-, średnio- i długoterminowej, ryzyka stopy procentowej oraz ryzyka walutowego Banku oraz Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. stanowi element informacji zarządczej i jest systematycznie kierowana do członków Zarządu Banku oraz członków Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami (w ramach raportu dziennego nt. stopnia wykorzystania limitów), Zarządu Banku i Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami (co najmniej: raz w miesiącu lub raz na kwartał) oraz do Rady Nadzorczej Banku (raz na kwartał, w ramach informacji „Ryzyko bankowe”).

Informacje dotyczące ryzyka występującego w DM BOŚ S.A. kierowane są raz na kwartał do Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami BOS S.A. (w ramach informacji o ryzyku w

Grupie Kapitałowej Banku).

2.1.3. Zasady ograniczania ryzyka finansowego oraz strategię i procesy monitorowania skuteczności metod ograniczania ryzyka finansowego

Ze względu na dominujący udział Banku w ekspozycji Grupy na ryzyka finansowe (za wyjątkiem ryzyka walutowego w księdze handlowej), proces ograniczania przedmiotowych ryzyk w ramach Grupy jest skoncentrowany przede wszystkim na badaniu ryzyk generowanych w Banku.

Bank ogranicza ryzyko finansowe poprzez system limitów wewnętrznych. Struktura tych limitów ma charakter hierarchiczny, tzn. są zatwierdzane przez Radę Nadzorczą, Zarząd Banku oraz Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (w ramach delegacji udzielonej Komitetowi przez Zarząd Banku) oraz limity zatwierdzone przez członka Zarządu nadzorującego Departament Skarbu. Limity ustalane na niższym poziomie są bardziej restrykcyjne, tzn. ich pełne wykorzystanie nie powinno naruszać limitów ustalonych na wyższym poziomie.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem finansowym, Bank posiada także system funkcjonalnej kontroli wewnętrznej. Celem kontroli funkcjonalnej jest:

- 1) rozpoznawanie (identyfikowanie) czynników ryzyka ponoszonego przez Bank, wynikających z podejmowania bieżących działań,
- 2) zapewnianie przez pracowników i ich przełożonych zgodności podejmowanych działań z procedurami, limitami i normami w obszarze zarządzania tym ryzykiem,
- 3) bieżące usuwanie przez pracowników ujawnianych błędów i uchybień, a także reagowanie przez przełożonych na występujące nieprawidłowości w organizacji pracy oraz w jakości podejmowanych działań w obszarze zarządzania przedmiotowym ryzykiem.

Kontrola wewnętrzna funkcjonalna jest procesem realizowanym przez wszystkich pracowników komórek organizacyjnych, odpowiedzialnych za prawidłowe funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem w BOŚ S.A.

W celu zwiększenia skuteczności systemu zarządzania ryzykiem, Bank doskonali proces pomiaru ryzyka poprzez dostosowanie procedur wewnętrznych, narzędzi i limitów dotyczących ryzyka do zmian warunków wewnętrznych i zewnętrznych Banku, podnoszenie kwalifikacji kadry odpowiedzialnej za zarządzanie ryzykiem oraz usprawnienie systemu informacji zarządczej dla Rady Nadzorczej Banku, Zarządu Banku oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Ryzyko płynności

W celu ograniczania ryzyka płynności Bank przestrzega zewnętrznych norm płynności oraz stosuje limity wewnętrzne, w tym przede wszystkim:

- zatwierdzone przez Radę Nadzorczą Banku:
 - 1) udział pożyczek w pasywach ogółem,
 - 2) nadwyżkę podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności nad obcymi środkami niestabilnymi,
- zatwierdzone przez Zarząd Banku:

- 1) relację podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności do poziomu obcych środków niestabilnych,
 - 2) relację poziomu środków obcych stabilnych i funduszy własnych do aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności,
- zatwierdzone przez Komitet ZAP: nadwyżkę podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności nad obcymi środkami niestabilnymi.

Bank posiada także plan utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych. Plan ten opiera się na założeniach dotyczących kryzysu płynności wewnątrz Banku oraz w jego otoczeniu i obejmuje strategie utrzymania płynności w każdym ze zdefiniowanych scenariuszy awaryjnych.

Ryzyko stopy procentowej

Kontrola ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej przede wszystkim polega na monitorowaniu wartości ekonomicznej kapitału własnego Banku, wyznaczonego za pomocą BPV.

Ze względu na zakończenie prac nad narzędziami pozwalającymi na monitorowanie tego ryzyka w ramach systemu cen transferowych, w 2011r. w Banku, planuje się wprowadzenie limitów/wartości ostrzegawczych na wrażliwość ekonomiczną kapitału własnego oraz wynik odsetkowy na zmiany rynkowych stóp procentowych.

W przypadku ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej w 2010r. obowiązywały następujące limity wewnętrzne:

- zatwierdzany przez Radę Nadzorczą Banku limit relacji wartości zagrożonej (VaR 10-dniowy, poziom ufności 99%) dla instrumentów generujących ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej do funduszy własnych Banku,
- zatwierdzany przez Zarząd Banku limit wartości zagrożonej (VaR 10-dniowy, poziom ufności 99%) dla instrumentów generujących ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej,
- zatwierdzone przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami limity:
 - 1) BPV dla instrumentów księgi handlowej wrażliwych na ryzyko stopy procentowej,
 - 2) straty (dziennej i ciągnionej miesięcznej) na transakcjach na stopę procentową w księdze handlowej.

Ryzyko walutowe

Grupa BOŚ S.A. kontroluje działalność walutową w księdze bankowej w ramach limitu całkowitej pozycji walutowej dla pozycji bilansowych.

Ryzyko walutowe w księdze handlowej w Banku jest kontrolowane poprzez system limitów, obejmujący zatwierdzany przez:

- Radę Nadzorczą Banku - limit relacji wartości zagrożonej (VaR 10-dniowy, poziom ufności 99%) dla transakcji walutowych w księdze handlowej do funduszy własnych Banku,
- Zarząd Banku - limit wartości zagrożonej (VaR 10-dniowy, poziom ufności 99%) dla transakcji walutowych w księdze handlowej,

- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami - limity:
 - 1) kwotowe dla otwartych pozycji walutowych i dla pozycji całkowitej,
 - 2) straty (dziennej i ciągniętej miesięcznej) z tytułu transakcji wymiany walut w księdze handlowej.

W DM BOŚ S.A. ryzyko walutowe w księdze handlowej jest ograniczane przez limity zatwierdzone przez Zarząd Spółki:

- 1) dzienny limit wartości zagrożonej,
- 2) limit wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego,
- 3) limit narastającej straty rocznej z tytułu transakcji wymiany walut.

Ryzyko cen kapitałowych instrumentów finansowych

Ryzyko cen kapitałowych instrumentów finansowych występuje w DM BOŚ S.A. Jest ono ograniczane poprzez limity:

- 1) zaangażowania w odniesieniu do transakcji arbitrażowych,
- 2) zaangażowania w odniesieniu do transakcji niezabezpieczonych,
- 3) koncentracji inwestycji w stosunku do jednego emitenta.

Limity ustanawiane są w relacji do kapitałów nadzorowanych DM BOŚ S.A.

Limit zaangażowania w transakcje arbitrażowe został ustalony na poziomie 50% nadzorowanych kapitałów (funduszy własnych). Z uwagi na fakt, że tylko niezabezpieczona wielkość transakcji arbitrażowych (tj. w wysokości ok. 5% wykorzystanego globalnego limitu) wpływała na całkowity wymóg kapitałowy, globalny limit został ustalony na powyższym poziomie. Całość pozycji niezabezpieczonych stanowiła 25% poziomu nadzorowanych kapitałów ze względu na wpływ pozycji niezabezpieczonych na całkowity wymóg kapitałowy. Koncentracja inwestycji wobec jednego emitenta nie powinna przekraczać 10% kapitałów nadzorowanych.

Dodatkowo w DM BOŚ S.A. ustalone są limity straty, ustalone w stosunku do ceny zakupu lub wartości akceptowalnej straty (przekroczenie limitów powoduje konieczność zamknięcia otwartych pozycji przez maklera) oraz limity dla poszczególnych traderów. Większość zawieranych przez Dom Maklerski BOŚ S.A. transakcji ma charakter transakcji intraday.

2.2. Ryzyko kredytowe

2.2.1. Proces zarządzania ryzykiem kredytowym. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe definiowano jako ryzyko związane z zagrożeniem nie wywiązania się kredytobiorcy z postanowień umowy kredytowej, w szczególności w aspekcie niedotrzymania terminu spłaty kapitału, odsetek oraz pozostałych kosztów kredytowania.

System zarządzania ryzykiem kredytowym obejmuje:

- zasady postępowania przy ocenie ryzyka pojedynczej transakcji, ustanawianiu zabezpieczeń oraz podejmowaniu decyzji kredytowych,
- zasady monitorowania poziomu ryzyka, limitowania oraz przeprowadzania testów warunków skrajnych,
- modele ratingowe i scoringowe wykorzystywane w ocenie ryzyka klientów indywidualnych i instytucjonalnych,
- zasady portfelowego pomiaru ryzyka kredytowego,
- system raportowania dla kadry kierowniczej Banku,
- systemy informatyczne, wspierające realizację ww. zadań.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest wzrost wartości portfela kredytowego przy zachowaniu akceptowalnego dla Banku poziomu dochodowości i bezpieczeństwa.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym był adekwatny do celów działalności Banku określonych w przyjętej uchwałą Rady Banku, „Strategii Banku Ochrony Środowiska S.A. na lata 2009 – 2013”. Zgodnie ze „Strategią...” celem Banku w zakresie działalności kredytowej w 2010 roku było kształtowanie takiego wolumenu i struktury portfela kredytowego, która zapewniłaby realizację zadań biznesowych z uwzględnieniem akceptowalnego poziomu ryzyka oraz kształtowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego z rosnącym udziałem osób fizycznych oraz małych i średnich przedsiębiorstw, a także klientów z segmentu finansów publicznych.

Bank jako Sygnatariusz Deklaracji ONZ „Bankowość a Środowisko” nie udzielał kredytów na przedsięwzięcia, które byłyby realizowane z naruszeniem Prawa Ochrony Środowiska.

Zasady i tryb postępowania przy zawieraniu transakcji kredytowych

Bank udzielał kredytów klientom, którzy:

- 1) posiadali zdolność kredytową do spłaty wnioskowanego zadłużenia w terminach uzgodnionych z Bankiem,
- 2) przedstawili zabezpieczenie spłaty wnioskowanego zadłużenia w formie i wartości akceptowanej przez Bank,
- 3) spełnili warunki określone w innych przepisach wewnętrznych dotyczących zawierania transakcji .

Ocena ryzyka osoby fizycznej polegała na określeniu zdolności do spłaty zobowiązania, ocenie wiarygodności kredytowej (ocena scoringowa) oraz ocenie zachowania klienta – w oparciu o informacje z Biura Informacji Kredytowej S.A.

Ocena ryzyka klienta prowadzącego działalność gospodarczą oraz jednostki samorządu terytorialnego dokonywana była w dwóch wymiarach - oceny ryzyka klienta i ryzyka transakcji.

Ocena ryzyka kredytowego pojedynczego klienta dokonywana była na tle sytuacji ekonomicznej branży, lokalnego rynku i kraju. W przypadku kredytowania klienta należącego do grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie ocena ryzyka uwzględniała wpływ jaki na działalność klienta wywierają pozostałe podmioty z grupy.

Ocena ryzyka kredytowego była dokonywana z wykorzystaniem metod ratingowych i scoringowych. Funkcjonowanie metod oceny ryzyka wspierały specjalistyczne aplikacje informatyczne.

Bank, w procesie oceny i monitorowania ryzyka, wykorzystywał informacje pochodzące z zewnętrznych baz danych. Zakres tych informacji, w szczególności z BIK, był stale rozszerzany.

Struktura organizacyjna Banku zapewniała rozdział pomiędzy funkcją związaną z pozyskiwaniem klientów, sprzedażą produktów oraz bezpośrednią analizą wniosków kredytowych a funkcją związaną z oceną ryzyka kredytowego.

Rozdział pomiędzy tymi funkcjami Bank zapewniał poprzez:

- kształtowanie w obszarze ryzyka założeń do budowy modeli oceny ryzyka i budowę tych modeli,
- weryfikację wyników analizy wniosków kredytowych dokonywanej w obszarze sprzedaży, przez niezależnego od tego obszaru eksperta ds. ryzyka kredytowego, w przypadku ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub wartość transakcji.

Decyzje kredytowe podejmowane były zgodnie z przyznanym zakresem kompetencji przez:

- Dyrektora Oddziału/Dyrektora Centrum Korporacyjnego (CK) lub upoważnionego przez niego pracownika,
- Komitet Kredytowy Centrali (KKC) – w sprawach przekraczających limit uprawnień Dyrektora Oddziału/Centrum Korporacyjnego lub upoważnionego przez niego pracownika,
- Zarząd Banku (ZB) - w sprawach przekraczających limit uprawnień Komitetu Kredytowego Centrali.

Skład KKC zapewniał przewagę głosów służb ryzyka nad służbami sprzedażowymi. Stosowane zasady podejmowania decyzji kredytowych zapewniały przedstawicielom każdej ze służb możliwość wniesienia odwołania do organu o wyższym zakresie kompetencji od decyzji podjętej przez organ o kompetencjach niższych.

Bank przyjmował na zabezpieczenie wierzytelności zabezpieczenia rzeczowe i osobiste, a także stosował zasadę przyjmowania kilku form zabezpieczenia jednocześnie. Bank preferował zabezpieczenia, które umożliwiały zmniejszenie tworzonych odpisów aktualizacyjnych oraz łatwo zbywalne, dające możliwość osiągnięcia ceny pokrywającej wierzytelność Banku.

Czynności związane z oceną ryzyka ekologicznego rozumianego jako ryzyko niewykonania finansowanych przez Bank projektów o celu ekologicznym realizowane były przez pracowników Banku posiadających odpowiednie kwalifikacje i uprawnienia w Oddziałach i w Centrali Banku, zgodnie z szczegółowym opisem zawartym w procedurach procesowych.

Ogólne zasady udzielania kredytów

W 2010 roku w Banku funkcjonowały następujące modele ryzyka kredytowego:

- **Osoba fizyczna (klient indywidualny)**

Ocena osoby fizycznej polegała na określeniu zdolności do spłaty zobowiązania, nadaniu scoringu oraz analizie zachowań klienta na rynku bankowym na podstawie raportu z Biura Informacji Kredytowej S.A.

Ocena zdolności do spłaty kredytu polegała na ustaleniu, czy średnie miesięczne dochody netto klienta pomniejszone o jego miesięczne zobowiązania, między innymi, wydatki konsumpcyjne, koszty utrzymania mieszkania/domu, obsługę i spłatę dotychczasowego zadłużenia, pozwolą na spłatę miesięcznej raty kapitałowo-odsetkowej wnioskowanego kredytu.

Bank w swoich działaniach przestrzegał postanowień Rekomendacji T Komisji Nadzoru Finansowego, dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

- **Wspólnota mieszkaniowa**

Ocena wspólnoty mieszkaniowej obejmowała:

- 1) ocenę czynników wpływających na sytuację ekonomiczno-finansową,
- 2) ocenę sprawności zarządzania,
- 3) ocenę ryzyka zabezpieczeń.

W wyniku oceny wymienionych wyżej obszarów wspólnota mieszkaniowa klasyfikowana była do określonej klasy ryzyka.

- **Mikroprzedsiębiorstwo**

Ocena mikroprzedsiębiorstwa polegała na:

- 1) określeniu zdolności kredytowej do spłaty zadłużenia oraz
- 2) nadaniu oceny scoringowej.

Podstawą określenia zdolności kredytowej do spłaty zadłużenia była kwota nadwyżki finansowej. Mikroprzedsiębiorstwo posiadało zdolność kredytową jeżeli kwota nadwyżki finansowej była przynajmniej równa kwocie obsługi zadłużenia kredytowego funkcjonującego i wnioskowanego.

Ocenie scoringowej podlegają wybrane cechy mikroprzedsiębiorstwa i jego właścicieli. W wyniku oceny tych cech mikroprzedsiębiorstwo klasyfikowane było do określonej grupy scoringowej.

- **Klienci korporacyjni i jednostki samorządu terytorialnego (JST)**

Ocena klienta korporacyjnego oraz jednostki samorządu terytorialnego obejmowała oddzielnie ocenę ryzyka klienta i ryzyka transakcji.

Dla klienta korporacyjnego rating klienta był sporządzany na podstawie oceny cech ilościowych i jakościowych.

Oceny ilościowej dokonywano na podstawie przedstawionych przez klienta sprawozdań

finansowych, w oparciu o wybrane wskaźniki finansowe.

Ocena jakościowa wyznaczana była na podstawie oceny wybranych kryteriów między innymi z obszarów: historia działalności, jakość zarządzania, pozycja rynkowa, relacje w grupie kapitałowej, jakość współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w tym bankami.

Na podstawie oceny ilościowej i jakościowej klient korporacyjny był klasyfikowany do właściwej klasy ratingowej.

Zasady nadawania ratingu transakcji są różne dla kredytu obrotowego i inwestycyjnego.

Rating klienta dla jednostki samorządu terytorialnego (JST) wyliczany był na podstawie oceny wskaźników długu i obsługi zadłużenia oraz terminowości regulowania zobowiązań wobec Banku, z wykorzystaniem informacji z zewnętrznej bazy firmy PONT Info.

W ratingu transakcji uwzględniana była ocena realności założeń wielkości budżetu przyjętych w okresie realizacji transakcji, planowana wielkość wskaźnika obsługi zadłużenia i wskaźnika długu, a także ocena ryzyka zabezpieczenia. Na podstawie oceny ww. elementów, jednostka samorządu terytorialnego i zawarta z nią transakcja, klasyfikowane były do właściwej klasy ratingowej.

Elementem oceny ryzyka kredytowego klientów instytucjonalnych i detalicznych były informacje pozyskiwane z systemu Centralnej Bazy Danych – Bankowy Rejestr oraz w przypadku klientów indywidualnych dodatkowo z Centralnej Bazy Danych - Dokumenty Zastrzeżone oraz systemu Biura Informacji Kredytowej S.A.

Monitorowanie transakcji kredytowych

Istotne znaczenie dla obniżenia ryzyka działalności kredytowej miało obowiązkowe monitorowanie sytuacji finansowej klienta, ryzyka transakcji, spełnienia przez klienta warunków kredytowania innych niż obsługa i spłata zadłużenia (tzw. kowenanty) oraz terminowość obsługi i spłaty zadłużenia.

Na zakres i częstotliwość monitorowania klienta prowadzącego działalność gospodarczą oraz jednostki samorządu terytorialnego wpływała klasa ratingowa klienta, wielkość zaangażowania kredytowego oraz występowanie zdarzeń mogących mieć wpływ na pogorszenie zdolności kredytobiorcy do obsługi/spłaty zadłużenia. Im gorszy był rating, wyższe zaangażowanie Banku, tym większa była częstotliwość oraz zakres monitoringu.

W 2010 roku prowadzone były prace nad doskonaleniem zasad monitorowania. Dodatkowo, Bank wdrożył system wczesnego ostrzegania mający na celu szybką identyfikację i gromadzenie sygnałów ostrzegających o potencjalnym zagrożeniu dla terminowej spłaty zadłużenia a także podejmowanie działań zapobiegających wystąpieniu tego zagrożenia.

Proces monitorowania dotyczył m.in.:

- sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy, ryzyka transakcji, wartości zabezpieczenia, spełnienia kowenantów,
- nadzoru nad prawidłowością klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz tworzenia odpisów aktualizujących na utratę wartości.

Monitorowanie portfela kredytowego dokonywane było na podstawie danych pozyskiwanych od klienta oraz przy wykorzystaniu informacji ze źródeł niezależnych od klienta. Proces monitorowania był wspierany przez dedykowane aplikacje informatyczne.

Zarządzanie koncentracją zaangażowań

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego Bank stosował następujące limity koncentracji zaangażowań:

- limity branżowe,
- limity określające górną granicę poziomu zaangażowania Grupy wobec klienta lub grupy klientów powiązanych ze sobą kapitałowo lub organizacyjnie,
- limity dla kredytobiorców indywidualnych,
- limity bezpieczeństwa dla współpracy z poszczególnymi krajami,
- limity dla banków.

Szczegółowe informacje dotyczące koncentracji zaangażowań zawarte są w „Rocznym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku”.

Tryb postępowania – identyfikacja ekspozycji zagrożonych utratą wartości

Czynności związane z identyfikacją i trybem postępowania z ekspozycjami kredytowymi zagrożonymi utratą wartości realizowane były w Banku w okresach miesięcznych. Przegląd ekspozycji kredytowych miał na celu:

- 1) identyfikację ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości,
- 2) pomiar utraty wartości ekspozycji kredytowych,
- 3) utworzenie odpisów i rezerw.

Identyfikacja ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości polegała na rozpoznaniu w odniesieniu do ekspozycji kredytowych Banku występowania przesłanek utraty wartości w szczególności takich jak:

- 1) opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekraczające 90 dni, z wyłączeniem ekspozycji kredytowych banków, dla których przyjmuje się opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekraczające 14 dni,
- 2) pogorszenie się w okresie kredytowania sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, wskazujące na zagrożenie dla spłaty zadłużenia,
- 3) zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności,
- 4) upadłość lub wszczęcie postępowania windykacyjnego w stosunku do dłużnika.

Pomiar utraty wartości przeprowadzany był dwiema metodami:

- metodę indywidualną,
- metodę portfelową.

Metoda indywidualna pomiaru utraty wartości stosowana była w odniesieniu do ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych spełniających zdefiniowane przez Bank kryteria, takie jak np. wysokość zaangażowania, dla których rozpoznano przesłanki utraty wartości lub które w ocenie Banku z uwagi na podwyższone ryzyko podlegały szczególnym zasadom monitorowania. Model oszacowania utraty wartości bazował na wyliczeniu bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z daną ekspozycją kredytową. Bank dokonywał pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych metodą indywidualną w oparciu o analizę dwóch scenariuszy: windykacyjnego i regularnej spłaty, ważonych prawdopodobieństwem realizacji danego scenariusza.

Portfelowa metoda pomiaru utraty wartości stosowana była w odniesieniu do ekspozycji kredytowych indywidualnie nieistotnych oraz ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych, nie podlegających wycenie metodą indywidualną.

Dla celów pomiaru utraty wartości metodą portfelową ekspozycje grupowane były według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego. Parametry decydujące o zaklasyfikowaniu należności kredytowych do konkretnych grup ryzyka odzwierciedlały zdolność dłużnika do spłaty całości zaangażowania zgodnie z warunkami umowy.

Wysokość odpisów dla poszczególnej grupy zależała przede wszystkim od:

- przeciętnego ryzyka wystąpienia braku spłaty zadłużenia przez klienta zaklasyfikowanego do danej grupy (prawdopodobieństwo niewypłacalności – PD),
- szacowanego odzysku w przypadku wystąpienia braku spłaty kredytu (stopy odzysku – RR).

W 2010r. Bank dokonał przeglądu metodologii ustalania PD i RR oraz wprowadził zasady cyklicznego przeglądu adekwatności stosowanych parametrów.

Szczegółowe zasady identyfikacji ekspozycji zagrożonych utratą wartości oraz pomiaru utraty wartości określały przepisy wewnętrzne Banku, zawarte zostały także w „Rocznym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku” (nota 5.1.1.).

System raportowania nt. ryzyka kredytowego

W celu zapewnienia prawidłowego zarządzania ryzykiem w BOŚ S.A., przy uwzględnieniu najlepszych praktyk, informacja dotycząca poziomu ryzyka kredytowego w portfelu kredytowym Banku prezentowana jest Zarządowi Banku miesięcznie, a Radzie Nadzorczej – nie rzadziej niż kwartalnie. Przedstawiane raporty zawierają w szczególności:

- informację na temat jakości portfela kredytowego (kredyty zagrożone oraz z utratą wartości)
- informację na temat poziomu ryzyka poszczególnych grup klientów oraz produktów o znaczącym udziale w portfelu kredytowym,
- wyniki monitorowania limitów,
- wyniki analiz wrażliwości oraz przeprowadzanych stress-testów,
- portfelowe miary ryzyka kredytowego,
- informacje na temat zmian regulacji nadzorczych (w tym rekomendacji) oraz sposobu ich realizacji,
- ocenę efektywności stosowanych modeli pomiaru ryzyka kredytowego.

W przypadku przekroczenia limitów, raporty zawierają informację na temat przyczyn przekroczenia oraz rekomendacje działań umożliwiających utrzymanie ryzyka na bezpiecznym dla Banku poziomie.

Poza standardowymi raportami na temat ryzyka kredytowego opracowywane są dodatkowe raporty i analizy wynikające z regulacji wewnętrznych i zewnętrznych lub też z potrzeb Banku (ze względu na poziom ryzyka, rozwój produktów lub też zmiany warunków makroekonomicznych i trendów rynkowych).

2.2.2. Zasady ograniczania ryzyka kredytowego

Zasady ograniczania ryzyka kredytowego w Banku były ściśle powiązane z zakresem prawnych zabezpieczeń uznawanych i stosowanych przez Bank w procesie kredytowym. W zależności od wyników oceny ryzyka kredytowego Bank uzgadniał z klientem taką formę prawnego zabezpieczenia, która należycie zabezpieczała ryzyko wynikające z zawieranej transakcji kredytowej, co dla klienta instytucjonalnego znajdowało odzwierciedlenie również w ratingu transakcji.

Podstawowe rodzaje przyjmowanych przez Bank prawnych zabezpieczeń dla ekspozycji kredytowych obejmują:

- ekspozycje wobec klientów detalicznych – nieruchomości mieszkalne, zastawy rejestrowe, poręczenia osób fizycznych, cesje praw z różnych form ubezpieczenia,
- ekspozycje wobec klientów instytucjonalnych – nieruchomości komercyjne, zabezpieczenia gotówkowe lub równoważne z gotówką, gwarancje i poręczenia podmiotów gospodarczych o dobrej kondycji ekonomiczno – finansowej, papiery wartościowe, przewłaszczenia i zastaw na maszynach i urządzeniach, ubezpieczenia.

Dodatkowo klient Banku mógł korzystać ze wszelkich prawnych form zabezpieczenia transakcji kredytowych przyjętych w Polsce, przewidzianych prawem cywilnym i prawem wekslowym.

Ustalając wartość zabezpieczenia, Bank kieruje się przede wszystkim zasadą ostrożnej wyceny i przyjmuje wartość możliwą do uzyskania w przyszłości w momencie zaspokajania się z przedmiotu zabezpieczenia.

Zasadą stosowaną w Banku jest ustanowienie prawnego zabezpieczenia przed uruchomieniem środków z udzielanego kredytu. W przypadku zabezpieczenia w postaci hipoteki na nieruchomości, przewłaszczenia lub zastawu na maszynach i urządzeniach oraz pojazdach, podstawą do określenia wartości przyjmowanego prawnego zabezpieczenia jest wycena sporządzona przez rzeczoznawcę posiadającego stosowne uprawnienia.

Zasadą funkcjonującą w Banku, ujętą w umowie kredytowej, jest również obowiązek ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia w przypadku, gdy ulega pogorszeniu zdolność kredytowa klienta lub spada wartość ustanowionego zabezpieczenia. Dla kredytów zabezpieczonych hipotecznie – do czasu ustanowienia hipoteki stosowane są dodatkowe ubezpieczenia.

Pomiar i monitorowanie portfelowego ryzyka kredytowego

W celu **określenia poziomu ryzyka kredytowego** Bank wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- prawdopodobieństwo niewypłacalności (PD),
- oczekiwaną stratę kredytową (EL),
- macierze migracji pomiędzy okresami opóźnienia lub klasami ryzyka,
- analizę generacji kredytów,
- udział i strukturę kredytów zagrożonych,
- udział i strukturę ekspozycji spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości.

Bank rozwija zakres wykorzystywanych mierników ryzyka kredytowego, jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Banku tymi metodami. Od 2009r. Bank standardowo wykorzystuje informacje nt. kosztu ryzyka kredytowego przy podejmowaniu decyzji o wprowadzeniu i zmianie produktów kredytowych oraz ustalaniu zasad dostępności do kredytu.

Dodatkowo Bank rozszerza zakres stosowania analiz wrażliwości oraz przeprowadzanych testów warunków skrajnych dla portfela kredytowego oraz wymogu kapitałowego.

W 2010r. Bank przeprowadził **walidację głównych tablic scoringowych oraz systemu ratingowego** dla klientów prowadzących pełną sprawozdawczość finansową.

Cykliczna walidacja modeli ratingowych oraz scoringowych opiera się na analizie szeregu miar statystycznych oraz zdarzeń mających miejsce pomiędzy kolejnymi walidacjami, w szczególności na:

- ocenie siły dyskryminacyjnej modelu ratingowego/scoringowego,
- ocenie akceptowalności,
- ocenie stabilności populacji.

W 2010 roku Bank pracował nad wdrożeniem automatycznej oceny raportu BIK w oparciu o drzewa decyzyjne, jednoczesnym wykorzystywaniem scoringu Banku i scoringu BIK oraz wprowadzeniem automatycznej obsługi reguł odrzuceń ze względu na informacje z sektora bankowego.

2.3. Ryzyko operacyjne

2.3.1. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku

Ryzyko operacyjne definiowane jest jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych, obejmujące również ryzyko prawne.

Główne założenia w zakresie podejścia Banku do zarządzania ryzykiem operacyjnym określa „Polityka Banku Ochrony Środowiska S.A. w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym” przyjęta Uchwałą Rady Nadzorczej BOŚ S.A.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku było zapewnienie bezpiecznego, zrównoważonego rozwoju, zgodnie z celami wyrażonymi w Strategii Banku poprzez:

- ograniczenie i utrzymanie wielkości ryzyka operacyjnego na akceptowalnym poziomie wynikającym z przyjętych w Banku reguł postępowania,
- usprawnienie organizacyjnej efektywności działania,
- realizację zaleceń wynikających z przepisów i rekomendacji instytucji nadzorczych.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym w Banku polega na realizacji następujących zadań:

- identyfikacji zaistniałych i potencjalnych zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- zapobieganiu i ograniczaniu powstawania zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez stosowanie działań profilaktycznych, realizowanych przez każdego pracownika

Banku,

- wydawaniu zaleceń oraz wprowadzaniu zmian organizacyjnych, mających na celu eliminację lub minimalizację ryzyka operacyjnego,
- bieżącym informowaniu o zaistniałych zdarzeniach ryzyka operacyjnego,
- ograniczaniu skutków zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- gromadzeniu niezbędnych danych umożliwiających określenie profilu ryzyka operacyjnego, ocenę zagrożenia oraz wycenę strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- okresowym raportowaniu Zarządowi Banku o funkcjonowaniu kluczowych oraz szczególnie narażonych z punktu widzenia ryzyka operacyjnego obszarów działalności Banku,
- uświadamianiu pracowników o roli ryzyka operacyjnego towarzyszącego wykonywanym przez nich czynnościom.

Bank gromadził informacje o istotnych zdarzeniach ryzyka operacyjnego w bazie danych zdarzeń ryzyka operacyjnego, posługując się w tym celu dedykowaną aplikacją informatyczną. Gromadzone informacje wykorzystywane były do:

- bieżącego monitorowania poziomu ryzyka operacyjnego,
- monitorowania działań jednostek i komórek organizacyjnych związanych z zaistniałymi zdarzeniami,
- wyceny strat z tytułu ryzyka operacyjnego,
- generowania raportów dotyczących zaistniałych zdarzeń w zakresie ryzyka operacyjnego, w tym raportów na potrzeby instytucji zewnętrznych.

Szczegółowe zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym określają przepisy wewnętrzne Banku.

2.3.2. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka operacyjnego

Głównym celem systemu raportowania ryzyka operacyjnego było ograniczanie i zapobieganie stratom powstałym wskutek zaistnienia zdarzeń ryzyka operacyjnego. Zadaniem tego systemu było:

- bieżące informowanie o zaistniałych w Banku zdarzeniach ryzyka operacyjnego,
- okresowe raportowanie o funkcjonowaniu obszarów działalności Banku szczególnie narażonych na ryzyko operacyjne.

W bieżącym informowaniu o zaistniałych w Banku zdarzeniach wykorzystywana była aplikacja informatyczna, w której były gromadzone i przechowywane dane o istotnych zdarzeniach ryzyka operacyjnego.

Biuro Ryzyka Operacyjnego i Compliance raz na kwartał sporządzało syntetyczną informację o profilu, poziomie i zarządzaniu ryzykiem operacyjnym w Banku. Informacja prezentowana była na posiedzeniach Zarządu i Rady Nadzorczej Banku. Informacja przedstawiała:

- wyniki przeprowadzonych przeglądów ryzyka operacyjnego,
- podstawowe wskaźniki charakteryzujące ryzyko operacyjne,
- istotne wydarzenia i zagrożenia w Banku,
- potencjalne zagrożenia wynikające z zaistniałych na rynku krajowym oraz światowym istotnych zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- wnioski i zalecenia.

2.3.3. Zasady ograniczania ryzyka operacyjnego oraz strategie i procesy monitorowania skuteczności metod ograniczania ryzyka operacyjnego

Bank realizował model zarządzania ryzykiem operacyjnym, w którym odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym spoczywała na wszystkich pracownikach Banku, a w szczególności na dyrektorach komórek organizacyjnych/biur Centrali oraz Oddziałów Banku - zgodnie z zakresem odpowiedzialności i zadań.

W toku bieżącej, codziennej działalności pracownicy identyfikowali, kwantyfikowali, ograniczali i monitorowali ryzyko operacyjne w swoich obszarach działania.

Dodatkowo, w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym wykorzystywane były również inne metody, narzędzia i procesy, które ograniczały ryzyko operacyjne:

- organizacja pracy zapewniająca rozdzielenie funkcji wykonawczych od kontrolnych,
- kontrola wewnętrzna funkcjonalna wstępna, bieżąca oraz następną,
- okresowe przeglądy ryzyka operacyjnego oparte o proces samooceny,
- klauzule w zawieranych umowach z podmiotami zewnętrznymi, ograniczające ryzyko operacyjne,
- limity w zakresie podejmowania decyzji lub dokonywania operacji w Banku,
- ubezpieczenie mienia bankowego w wyspecjalizowanych firmach,
- tworzenie rezerw na poczet ewentualnych strat,
- dokumentowanie stosowanych w Banku rozwiązań metodycznych, organizacyjnych i informatycznych,
- automatyzacja czynności w wyniku zastosowania rozwiązań informatycznych, oraz zwiększenie jakości działań poprzez wykorzystywanie specjalistycznego oprogramowania,
- zarządzanie prawami dostępu do pomieszczeń i systemów, w celu ograniczenia możliwości dokonywania działań przez nieuprawnione osoby,
- szkolenia wewnętrzne dla pracowników Banku mające na celu uświadomienie i zrozumienie roli, wpływu oraz sposobów postępowania w zakresie ryzyka operacyjnego,
- plany ciągłości działania i plany awaryjne na wypadek zaistnienia zidentyfikowanych zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- analiza adekwatności obliczonych wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego, do rzeczywiście ponoszonego ryzyka operacyjnego przez Bank.

Monitorowanie skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka realizowane było z wykorzystaniem funkcjonalnej i instytucjonalnej kontroli wewnętrznej.

2.3.4. Wyznaczanie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego

Bank wyznaczał wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą podstawowego wskaźnika. Zgodnie z tą metodą szacowany był wskaźnik będący średnią wyników obliczonych jako suma wybranych pozycji rachunku zysków i strat za okres ostatnich trzech lat. Jeżeli wynik za którekolwiek z trzech lat jest ujemny lub równy zero nie jest on uwzględniany w obliczeniach średniej.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stanowi 15% powyższego wskaźnika.

INFORMACJE DOTYCZĄCE STOSOWANIA NORM OSTROŻNOŚCIOWYCH

3.1. Opis jednostek powiązanych

3.1.1. Jednostki, które były objęte konsolidacją pełną

- **Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. - podmiot zależny**

Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie przy ulicy Marszałkowskiej nr 78/80 został utworzony w dniu 6 kwietnia 1994 roku aktem notarialnym o utworzeniu Domu Maklerskiego BOŚ S.A. sporządzonym przez Kancelarię Notarialną w Warszawie przy ul. Krakowskie Przedmieście 4/6 (rep A nr 1392/94). Spółka została wpisana do Rejestru Handlowego w dniu 15 kwietnia 1994 roku Dział B nr 40120.

Dom Maklerski Banku Ochrony Środowiska S.A. jest zarejestrowany w rejestrze przedsiębiorców pod numerem KRS 0000048901 prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego.

Dom Maklerski BOŚ S.A. uzyskał zezwolenie na prowadzenie przedsiębiorstwa maklerskiego na podstawie decyzji KPWiG z dnia 18 sierpnia 1994 roku.

Od 1 marca 1996 roku DM BOŚ S.A. jest członkiem Giełdy Papierów Wartościowych i od tego dnia rozpoczął bezpośrednie działanie na giełdzie.

- **BOŚ Eko Profit S.A. - podmiot zależny pośrednio**

Spółka akcyjna BOŚ Eko Profit S.A. została zawiązana dnia 12 sierpnia 2009 roku aktem notarialnym o utworzeniu BOŚ Eko Profit S.A. sporządzonym przez Kancelarię Notarialną w Warszawie przy ul. Szarej 14 lok. 15 (rep A nr 6216/2009). Siedziba Spółki znajduje się w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 12 lok. 133.

Spółka została zarejestrowana w dniu 2 września 2009 roku przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydz. Gosp. KRS pod numerem 0000336182.

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 1 milion złotych i dzieli się na 1 milion akcji o wartości nominalnej 1 złotych każda. Wszystkie akcje Spółki BOŚ Eko Profit S.A. zostały w całości objęte i opłacone przez Dom Maklerski BOŚ S.A.

Lp.	Spółki podporządkowane	Siedziba	Rodzaj działalności	Udział % w kapitale Spółki na dzień 31-12-2010	Udział % w głosach na dzień 31-12-2010	Metoda konsolidacji	KRS
Podmiot zależny bezpośrednio							
1.	Dom Maklerski BOŚ S.A.	Warszawa	Usługi maklerskie	100%	100%	Konsolidacja metodą pełną	Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydz. Gosp. KRS 0000048901
Podmiot zależny pośrednio (podmiot zależny od DM BOŚ S.A.)							
1.	BOŚ Eko Profit S.A.	Warszawa	Pośrednictwo finansowe, działalność usługowa	100%	100%	Konsolidacja metodą pełną	Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy XII Wydz. Gosp. KRS 0000336182

3.1.2. Jednostki, które były objęte konsolidacją proporcjonalną

Nie występowały jednostki objęte konsolidacją proporcjonalną.

3.1.3. Jednostki i udziały, które pomniejszały fundusze własne

Fundusze własne Grupy nie były pomniejszane o wartość udziałów w jednostkach zależnych.

3.1.4. Jednostki, które nie były ani konsolidowane, ani nie pomniejszały funduszy własnych

- Grupa posiada 51% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółki **Towarzystwo Inwestycyjno-Leasingowe Ekoleasing S.A. w upadłości**. Z uwagi na toczące się postępowanie upadłościowe, przed dniem 1 stycznia 2004 roku Grupa utraciła kontrolę jak również jakiegokolwiek znaczące wpływy na spółkę. W „Rocznym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku” spółka wykazywana jest jako aktywa dostępne do sprzedaży i objęta jest 100% odpisem aktualizującym.
- Akcje spółki **WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.**, wniesione w ramach aportu, pomimo, że udział Banku w głosach przekracza 20% zostały zaliczone do aktywów przeznaczonych do sprzedaży zgodnie z MSR 28.13 w związku z planem sprzedaży tych akcji do końca 2011 roku (przy zaangażowaniu zewnętrznego doradcy) po cenie zbliżonej do bieżącej ceny godziwej.

3.2. Informacje o istotnych, istniejących lub przewidywanych, przeszkodach natury prawnej lub praktycznej, w szybkim przekazaniu funduszy własnych albo spłacie zobowiązań między podmiotem dominującym a jego podmiotami zależnymi

W 2010 roku nie zaistniały przeszkody natury prawnej i praktycznej w szybkim przekazaniu funduszy własnych albo w spłacie zobowiązań pomiędzy BOŚ S.A. a jego podmiotem zależnym, jakim jest Dom Maklerski BOŚ S.A.

3.3. Łączna kwota niedoborów kapitału we wszystkich podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją oraz imienna lista tych podmiotów, przy czym niedobór kapitału jest rozumiany jako różnica między faktycznymi funduszami własnymi i minimalnym wymogiem kapitałowym

Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych, które nie byłyby objęte konsolidacją.

INFORMACJE DOTYCZĄCE FUNDUSZY WŁASNYCH

4.1. Podstawowe informacje dotyczące głównych właściwości i warunków odnoszących się do wszystkich pozycji i składników funduszy własnych

Fundusze własne obejmują fundusze podstawowe oraz fundusze uzupełniające w kwocie nieprzewyższającej funduszy podstawowych.

I. Fundusze podstawowe Grupy BOŚ S.A. obejmują:

- 1) **Fundusze zasadnicze**, które stanowią:
 - a) wpłacony i zarejestrowany kapitał zakładowy,
 - b) kapitał zapasowy,
 - c) kapitał rezerwowy.

Kapitał zakładowy dotyczy jedynie kapitału jednostki dominującej. Wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego. Szczegółowe informacje na temat kapitału zakładowego przedstawiono w notcie 37 do „Rocznego Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku”.

Kapitał zapasowy składa się z:

- a) nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji,
- b) podziału zysku po opodatkowaniu,
- c) różnic z wyceny zbytych i zlikwidowanych środków trwałych.

Część kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego może być przeznaczona jedynie na pokrycie straty wykazanej w sprawozdaniu finansowym.

Kapitał rezerwowy tworzy się z odpisów z rocznego zysku netto niezależnie od kapitału zapasowego z przeznaczeniem na pokrycie szczególnych strat i wydatków.

2) Pozycje dodatkowe funduszy podstawowych

Na 31 grudnia 2010 roku w kalkulacji funduszy własnych w pozycjach dodatkowych funduszy

podstawowych uwzględniono fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej oraz niepodzielony zysk z lat ubiegłych.

3) Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe

Do pozycji pomniejszających fundusze podstawowe Grupy BOŚ S.A. zalicza się:

- wartości niematerialne,
- stratę z lat ubiegłych (pozycja nie wystąpiła w 2010 roku),
- niezrealizowaną stratę na dłużnych i kapitałowych instrumentach zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży.

II. Fundusze uzupełniające Grupy BOŚ S.A. obejmują:

- Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych.
- Dodatkowe pozycje funduszy uzupełniających za zgodą KNF, tj. zobowiązania podporządkowane. Komisja Nadzoru Finansowego w dniu 3 marca 2010 roku wyraziła zgodę na zaliczenie do funduszy uzupełniających Banku kwoty stanowiącej zobowiązanie podporządkowane z tytułu emisji w dniu 3 listopada 2009 roku obligacji zwykłych na okaziciela serii A.
- Inne pozycje określone przez KNF, tj. 80% wartości niezrealizowanych zysków na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym.

4.2. Suma funduszy własnych oraz wartość poszczególnych składników i pomniejszeń funduszy podstawowych i uzupełniających określonych w art. 127 ustawy Prawo bankowe i uchwale KNF nr 367/2010

Przedstawione poniżej fundusze własne zostały wyliczone zgodnie z art. 127 Prawa Bankowego oraz uchwałą KNF nr 367/2010 z dnia 12 października 2010 roku.

w tys. PLN

Składniki funduszy własnych Grupy Kapitałowej BOŚ S.A.	Wartość skonsolidowana na 31-12-2010
I. Fundusze podstawowe	917 283
1. Fundusze zasadnicze	961 110
Kapitał zakładowy	163 732
Kapitał zapasowy, w tym:	746 244
- ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	378 915
- z zysku po opodatkowaniu	366 116
- odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych zbywanych lub likwidowanych	1 213
Kapitał rezerwowy	51 134
2. Pozycje dodatkowe funduszy podstawowych	58 121
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	48 302
Niepodzielony zysk z lat ubiegłych	9 819
3. Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	-101 948
Wartości niematerialne	-95 188
Inne pomniejszenia funduszy podstawowych, w tym:	-6 760

- niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	-6 760
II. Fundusze uzupełniające	126 131
1. Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	3 112
2. Dodatkowe pozycje funduszy uzupełniających	120 000
- Zobowiązanie podporządkowane	120 000
3. Inne pozycje, w tym:	3 019
- niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	52
- niezrealizowane zyski na instrumentach kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	2 967
Suma funduszy własnych Grupy Kapitałowej BOŚ S.A.	1 043 414
Kapitał krótkoterminowy	9 503
Suma funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego Grupy Kapitałowej BOŚ S.A.	1 052 917

4.3. Pozycje wymienione w § 2 ust. 1 pkt 3 i 4 uchwały KNF nr 367/2010

Grupa nie stosowała metody wewnętrznych ratingów, nie posiadała również ekspozycji sekurytyzacyjnych.

INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZESTRZEGANIA WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH

5.1. Opis metody stosowanej przez Bank do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego stanowiącego wsparcie bieżącej i przyszłej działalności Banku

Grupa Kapitałowa wdrożyła proces monitorowania i oceny adekwatności kapitału wewnętrznego – proces ICAAP (Proces Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego - ang. Internal Capital Adequacy Assessment Process), który został zatwierdzony przez Zarząd Banku i Radę Nadzorczą.

W ramach procesu dokonywana jest ocena istotności występujących w działalności Grupy Kapitałowej ryzyk oraz szacowany jest kapitał wewnętrzny na pokrycie tych ryzyk. Kapitał wewnętrzny definiowany jest jako szacowana przez Grupę kwota kapitału niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka, występujących w działalności Grupy, uwzględniająca zmiany otoczenia gospodarczego oraz przewidywany poziom ryzyka. Kapitał wewnętrzny powinien pokrywać przewidywany przez Grupę poziom strat nieoczekiwanych, na które Grupa może być narażona w przyszłości.

Dla ryzyk objętych I Filarem NUK:

- ryzyka kredytowego,
- ryzyka operacyjnego,
- ryzyka rynkowego

kapitał wewnętrzny był równy regulacyjnym wymogom kapitałowym.

Dla następujących ryzyk wynikających z II Filara NUK:

- ryzyka koncentracji zabezpieczeń,
- ryzyka koncentracji branżowej,
- ryzyka płynności,
- ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej,
- ryzyk biznesowego i strategicznego,
- ryzyka cyklu gospodarczego,
- ryzyka modeli,
- ryzyka kraju,
- ryzyka rezydualnego,
- ryzyka DM BOŚ S.A.,
- ryzyka prawno – regulacyjnego

kapitał wewnętrzny ustalany był zgodnie z obowiązującymi w Grupie Kapitałowej metodykami, określonymi w regulacjach wewnętrznych Grupy Kapitałowej. Regulacje te stanowiły podstawę do monitorowania, oceny poziomu istotności oraz wyznaczania kapitału wewnętrznego dla poszczególnych ryzyk występujących w działalności Banku i Domu Maklerskiego BOŚ S.A.

Ryzyka uwzględniane w procesie szacowania kapitału wewnętrznego zdefiniowane były w politykach i regulacjach wewnętrznych jak poniżej:

- **ryzyko kredytowe** – ryzyko związane z zagrożeniem nie wywiązania się kredytobiorcy z postanowień umowy kredytowej, w szczególności chodzi o niedotrzymanie terminu spłaty kapitału, odsetek oraz pozostałych kosztów kredytowania lub ze swoich zobowiązań pozabilansowych względem Banku,
- **ryzyko operacyjne** – niebezpieczeństwo poniesienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów informatycznych, zdarzeń zewnętrznych (nie związanych ze zmieniającą się sytuacją ekonomiczną) oraz uwarunkowań prawnych. W zakres ryzyka operacyjnego nie włącza się ryzyka reputacji i strategicznego,
- **ryzyko rynkowe w księdze handlowej** – potencjalny negatywny wpływ zmiany czynników rynkowych tj. stóp procentowych (**ryzyko stopy procentowej**), kursów walutowych (**ryzyko walutowe**), cen akcji, towarów i instrumentów pochodnych (**ryzyko cen akcji, towarów i instrumentów pochodnych**) na wynik finansowy Grupy oraz / lub na wartość bieżącą posiadanych przez Grupę dłużnych papierów wartościowych, akcji, towarów i innych instrumentów wrażliwych na zmiany parametrów rynkowych,
- **ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej** – potencjalny negatywny wpływ zmian stóp procentowych na wynik finansowy oraz wartość ekonomiczną kapitału własnego Banku dla pozycji ujmowanych w księdze bankowej,
- **ryzyko koncentracji** – ryzyko koncentracji portfela kredytowego wynikające z zaangażowań Banku wobec:
 - kredytobiorców z tego samego sektora gospodarczego,
 - zaangażowań zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia,

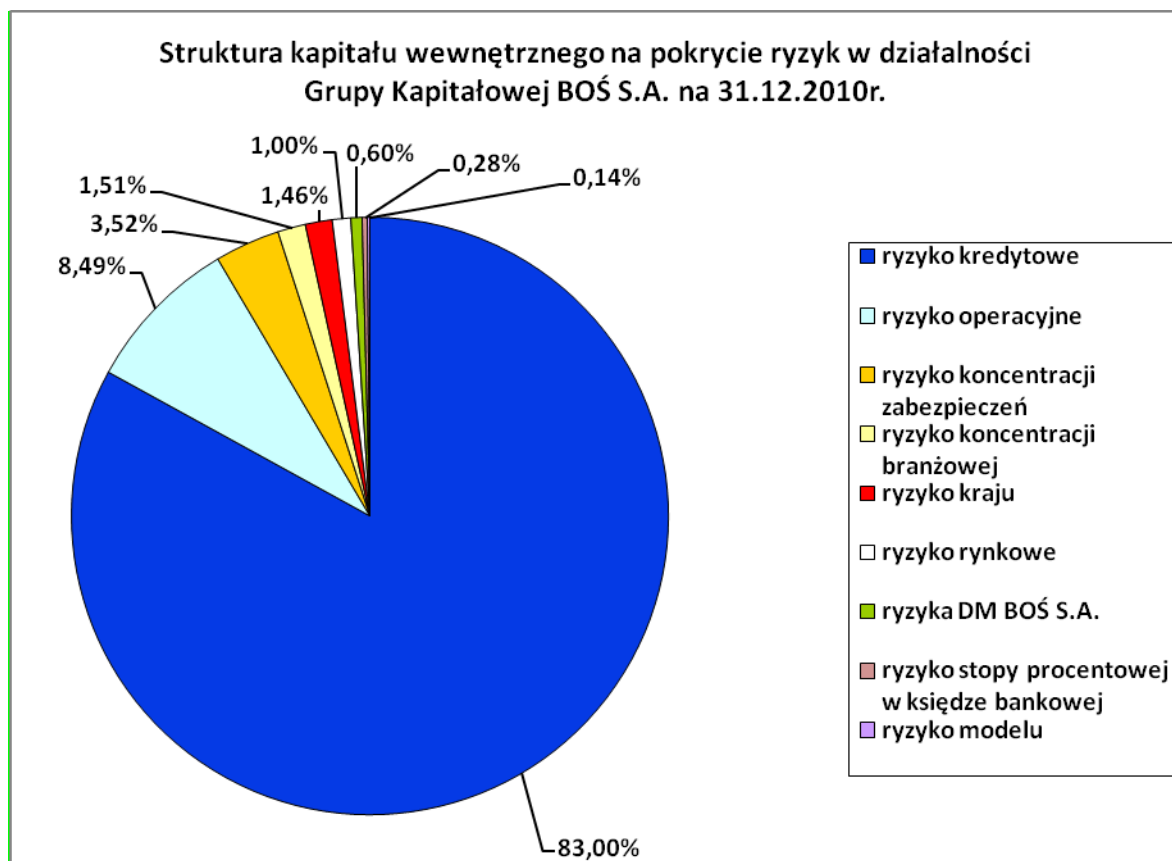
- kredytobiorców z tego samego regionu geograficznego lub kraju pochodzenia,
 - jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
- **ryzyko płynności** – zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wywiązywania się ze zobowiązań płatniczych oraz utrzymania wypłacalności w toku normalnej działalności Banku oraz w sytuacjach obniżenia poziomu depozytów, jak również w innych niespodziewanych warunkach,
 - **ryzyko cyklu gospodarczego** – ryzyko negatywnego wpływu cyklu gospodarczego na działalność Banku,
 - **ryzyko kraju** – ryzyko obejmujące: ryzyko konwersji waluty, które polega na tym, że władze danego kraju ograniczają administracyjnie możliwość zamiany jednej waluty na drugą oraz ryzyko transferu, które występuje, gdy na mocy decyzji władz kraju, z którymi Bank prowadzi transakcje, zostanie ograniczony lub całkowicie zakazany transfer należności, wskutek czego kontrahent nie będzie w stanie wypełnić swoich zobowiązań,
 - **ryzyko rezydualne** – ryzyko wystąpienia straty w przypadku niewykonania zobowiązania, wynikającej z mniejszej kwoty odzysku od oczekiwanej przy uwzględnieniu ustanowionych zabezpieczeń,
 - **ryzyko prawno - regulacyjne** – prawdopodobieństwo poniesienia strat materialnych i niematerialnych, powstające m.in.: na skutek błędnego lub zbyt późnego opracowania lub uchwalenia regulacji prawnych, niestabilności uregulowań prawnych, zmian w orzecznictwie, błędnego ukształtowania stosunków prawnych, oraz niekorzystnych rozstrzygnięć sądów lub organów administracji publicznej rozstrzygających sprawy sporne powstające na tle stosunków prawnych danej organizacji z innymi podmiotami. Ryzyko to obejmuje także nieefektywność prowadzonego biznesu wskutek ponoszonych kosztów związanych z niestabilnością uregulowań prawnych lub zmian w orzecznictwie,
 - **ryzyko biznesowe i strategiczne** – ryzyko zmienności dochodów, wpisane we wszystkie linie biznesowe z powodu niepewności co do realizacji przychodów i kosztów zawartych w strategii Banku, głównie z powodu zmian w otoczeniu ekonomicznym i poziomie konkurencyjności,
 - **ryzyko reputacji** – ryzyko pogorszenia się sytuacji Banku wskutek niekorzystnych zmian w postrzeganiu Banku spowodowanych czynnikami zewnętrznymi,
 - **ryzyko modelu** – ryzyko strat spowodowanych złą specyfikacją, złym zastosowaniem lub błędnym wdrożeniem modelu lub arkuszy kalkulacyjnych,
 - **ryzyko podmiotu dominującego** – ryzyko pogorszenia się sytuacji DM BOŚ S.A. wskutek niekorzystnych zmian w sytuacji finansowej podmiotu dominującego wobec DM BOŚ S.A. (BOŚ S.A.) spowodowanych czynnikami zewnętrznymi,

- **ryzyko podmiotów zależnych** – ryzyko pogorszenia się sytuacji DM BOŚ S.A. wskutek zmian w sytuacji finansowej podmiotów zależnych od DM BOŚ S.A. spowodowanych czynnikami zewnętrznymi.

Przyjmując kryteria istotności jako ryzyka istotne na 31.12.2010r. uznano:

- ryzyko kredytowe;
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko koncentracji zabezpieczeń,
- ryzyko koncentracji branżowej,
- ryzyko kraju,
- ryzyko rynkowe,
- ryzyka DM BOŚ S.A.,
- ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- ryzyko modelu.

Kapitał wewnętrzny dla Grupy Kapitałowej wg stanu na 31 grudnia 2010 roku wyniósł 734 827 tys. PLN, a jego struktura przedstawiała się następująco:

5.2. Kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem oddzielnie dla każdej z klas ekspozycji określonych w § 20 ust. 1 załącznika nr 4 do uchwały KNF nr 76/2010 (w przypadku stosowania metody standardowej do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały KNF nr 76/2010)

W celu wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego w Grupie stosowana była metoda standardowa, określona w załączniku nr 4 do uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku.

Na 31.12.2010r. wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego (8% ekspozycji ważonej ryzykiem) Grupy Kapitałowej Banku w podziale na klasy aktywów kształtował się następująco:

w tys. PLN

Klasa aktywów:	8% ekspozycji ważonej ryzykiem
Rządy i banki centralne	813
Samorządy terytorialne i władze lokalne	66 745
Organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	4 110
Banki wielostronnego rozwoju	-
Organizacje międzynarodowe	-
Instytucje – banki	11 379
Przedsiębiorstwa	221 039
Detaliczne	266 334
Zabezpieczone na nieruchomościach	12 342
Przeterminowane	11 632
Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	165
Obligacje zabezpieczone	-
Ekspozycje krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorstw	-
Ekspozycje z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	-
Pozostałe	15 321
Razem	609 880

5.3. Kwota minimalnych wymogów kapitałowych, o których mowa w § 6 ust.1 pkt 2 do uchwały KNF nr 76/2010, łącznie oraz oddzielnie dla każdego rodzaju ryzyka

Grupa Kapitałowa BOŚ S.A. w 2010 roku kalkulowała współczynnik wypłacalności na bazie całkowitego wymogu kapitałowego będącego sumą wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, wyliczonych zgodnie z uchwałą KNF nr 76/2010 w części dotyczącej metody standardowej, dla następujących ryzyk:

- ryzyka kredytowego, w tym:
 - ryzyka kredytowego kontrahenta,
 - ryzyka rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie,

- ryzyka rynkowego, w tym:
 - ryzyka walutowego,
 - ryzyka cen towarów,
 - ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych,
 - ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych,
 - ryzyka ogólnego stóp procentowych.
- ryzyka operacyjnego.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego wyznaczano tzw. metodą standardową, określoną w załączniku nr 4 do uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wyznaczano tzw. metodą podstawową, określoną w załączniku nr 6 do uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku.

Wymóg kapitałowy z tytułu cen towarów wyznaczono tzw. metodą uproszczoną, określoną w załączniku nr 7 do uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych wyznaczano tzw. metodą podstawową, określoną w załączniku nr 8 do uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku.

Wymóg z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych wyznaczano tzw. metodą podstawową, określoną w załączniku nr 9 do uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych wyznaczano tzw. metodą zaktualizowanego średniego okresu zwrotu, określoną w załączniku nr 10 do uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta obliczano zgodnie z zasadami określonymi w § 6 – 8 załącznika nr 11 do uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyznaczano tzw. metodą podstawowego wskaźnika, o której mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 załącznika nr 14 do uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku.

W 2010r. w Grupie Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. nie występowało ryzyko rozliczenia-dostawy w portfelu handlowym. Nie doszło także do przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań. Nie był przekroczony próg koncentracji kapitałowej.

Całkowity wymóg kapitałowy Grupy Kapitałowej Banku kształtował się następująco:
w tys. PLN

Wymóg kapitałowy z tytułu:	Wartość wymogu
Ryzyka kredytowego oraz kontrahenta	609 880
Ryzyka rozliczenia – dostawy	-
Ryzyka operacyjnego	62 384
Ryzyka walutowego	5 106
Ryzyka cen towarów	1 289
Ryzyka kapitałowych papierów wartościowych	942
Ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych	-
Ryzyka ogólnego stóp procentowych	2 074
Przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	-
Przekroczenia progu koncentracji kapitałowej	-
Inne	-
Razem	681 675

5.4. Minimalny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego określony zgodnie z załącznikiem nr 14 do uchwały KNF nr 76/2010

W celu wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego w Grupie stosowana była metoda podstawowego wskaźnika, określona w załączniku nr 14 do uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku.

Na dzień 31 grudnia 2010 r. wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyniósł: 62 384 tys. PLN.

INFORMACJE W ZAKRESIE RYZYKA KREDYTOWEGO

6.1. Łączna kwota ekspozycji według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych), bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego i średnia kwota ekspozycji w danym okresie w podziale na klasy

Średni stan należności bilansowych oraz zobowiązań pozabilansowych bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego (CRM) w 2010r., przedstawiał się jak następuje:

w tys. PLN		
Należności oraz zobowiązania pozabilansowe bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego	31.12.2010	Średnia wartość w 2010r.*
Rządy i banki centralne	2 951 375	1 945 101
Samorządy terytorialne i władze lokalne	4 205 724	3 955 842
Organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	111 052	105 658
Banki wielostronnego rozwoju	-	-
Organizacje międzynarodowe	-	-
Instytucje – banki	408 364	306 780
Przedsiębiorstwa	3 476 283	3 347 428
Detaliczne	4 863 671	4 317 729
Zabezpieczone na nieruchomościach	447 659	366 500
Przeterminowane	271 015	483 552
Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	18 074	8 496
Obligacje zabezpieczone	-	-
Ekspozycje krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorstw	-	-
Ekspozycje z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	-	-
Pozostałe	340 524	310 323
Razem	17 093 741	15 147 408

*/ średnia arytmetyczna liczona na stanach kwartalnych w 2010 roku.

Łączna wartość ekspozycji według wyceny bilansowej znajduje się w nocie 5 do „Rocznego Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2010 roku”.

6.2. Struktura geograficzna ekspozycji w rozbiciu na obszary ważne pod względem istotnych klas ekspozycji wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

Grupa kapitałowa BOŚ S.A. prowadziła swoją działalność wyłącznie na terenie Polski i biorąc pod uwagę położenie geograficzne placówek żadne znaczące różnice w ryzyku nie zostały zidentyfikowane. Z tego powodu Grupa nie dokonała wydzielenia segmentów według podziału geograficznego.

6.3. Struktura branżowa ekspozycji wraz z dodatkowymi informacjami, jeżeli są istotne

W portfelu kredytowym Banku w 2010 można stwierdzić wyraźną dominację branży „Administracji publicznej, obrony narodowej, obowiązkowego ubezpieczenia społecznego” – 29,8% charakteryzującej się niskim ryzykiem kredytowym. Kolejne branże o udziale w portfelu przekraczającym 2% to:

- „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości” – 4,3%,
- „Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi” – 4,0%,
- „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” – 3,8%,
- „Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków” – 3,2%
- „Produkcja artykułów spożywczych” – 2,4%,
- „Pobór, uzdatnianie i rozprowadzanie wody” – 2,0%.

Udziały pozostałych branż nie przekroczyły 2,0%. W świetle przyjętych założeń do oceny istotności ryzyka koncentracji branżowej oraz wyników obliczeń (krzywa Lorenza) uznaje się, że występuje wysoka koncentracja branżowa.

W pierwszej z wymienionych wyżej branż dominują klienci - podmioty będące w dobrej kondycji ekonomiczno-finansowej (głównie jednostki samorządu terytorialnego). Branża ta charakteryzuje się wysokim udziałem w strukturze zaangażowania Banku oraz niskim poziomem odpisów aktualizujących.

Struktura branżowa portfela kredytowego według stanu na 31.12.2010r.:

w tys. PLN

Branża	Zadłużenie (kapitał wg MSR)	Udział % w sumie ogółem
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	3 351 979	29,8%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	480 112	4,3%
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	451 849	4,0%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	431 198	3,8%

Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	362 638	3,2%
Produkcja artykułów spożywczych	265 290	2,4%
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	224 435	2,0%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	107 396	0,9%
Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	93 422	0,8%
Transport lądowy oraz transport rurociągowy	87 745	0,8%
Pozostałe branże, w tym:	5 385 369	47,9%
- osoby prywatne	4 208 950	37,4%
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom (brutto)	11 241 433	100,0%

6.4. Struktura ekspozycji według okresów zapadalności

Zadłużenie kredytowe Banku ogółem na 31.12.2010r. według terminów zapadalności przedstawia poniższe zestawienie:

w tys. PLN

Wyszczególnienie	Zadłużenie (kapitał wg MSR)
Do 1 roku	1 613 427
Od 1 roku do 5 lat	2 288 806
Powyżej 5 lat	7 339 200
Razem	11 241 433

6.5. Kwoty ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości i przeterminowanych w rozbiciu na typy kontrahentów

Utratę wartości rozpoznawano w przypadku kredytów i pożyczek, dla których wystąpiło przeterminowanie powyżej 90 dni lub zidentyfikowano indywidualne przesłanki utraty wartości.

Poniżej przedstawiono stany kredytów i pożyczek bez rozpoznanej utraty wartości i z rozpoznaną utratą wartości oraz odpisów aktualizacyjnych na dzień 31.12.2010r.:

w tys. PLN

Wyszczególnienie	31-12-2010	31-12-2009*
Kredyty i pożyczki, które nie są zaległe i w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości	10 361 035	8 727 721
Kredyty i pożyczki, które są zaległe na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości	203 085	157 473
Kredyty i pożyczki, w przypadku których wykazano utratę wartości	677 313	825 931
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom (brutto)	11 241 433	9 711 125
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom	-278 649	-353 151
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom (netto), w tym:	10 962 784	9 357 974
- klienci	10 956 939	9 295 669
- banki	5 845	62 305
Udział kredytów i pożyczek z utratą wartości udzielonych klientom i innym bankom (brutto)	6,0%	8,5%

*/ W prezentowanych danych na 31 grudnia 2009 roku w porównaniu z danymi opublikowanymi w „Rocznym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2009 roku” nastąpiła zmiana prezentacyjna wynikająca z przesunięcia z pozycji „Pozostałe należności” do poszczególnych pozycji kredytów i pożyczek należności brutto w wysokości 1 032 tys. zł i odpisów w wysokości 170 tys. zł oraz zmiana wynikająca z zaprzestania prezentowania ekspozycji kredytowych klientów indywidualnie istotnych, dla których nastąpiło pogorszenie ratingu do „13” (ostatni rating przed defaultem) w grupie ekspozycji, które utraciły wartość.

Poniżej przedstawiono stan odpisów i rezerw – w rozbiciu na istotne typy kontrahentów (segmenty):

w tys. PLN

Grupa klientów	31.12.2010	31.12.2009*
Klienci detaliczni	104 700	84 505
Klienci korporacyjni i sektora finansów publicznych	160 011	222 813
Banki	13 938	45 833
Razem	278 649	353 151

*/ Uwaga jak pod tabelą powyżej.

Kwoty ekspozycji w rozbiciu na typy kontrahentów (segmenty), w tym ekspozycje z rozpoznaną trwałą utratą wartości

Poniżej przedstawiono kredyty i pożyczki udzielone klientom (wartość brutto) na dzień 31.12.2010r., w przypadku których wykazano utratę wartości (spełnienie indywidualnych przesłanek utraty wartości) oraz te, dla których utworzono odpis przy zastosowaniu podejścia IBNR:

w tys. PLN

Metoda wyceny	Rozpoznana utrata wartości/bez utraty wartości	Segment	Wartość brutto kredytów	Odpis aktualizujący z tyt. utraty wartości
Indywidualna	z utratą wartości	Klienci detaliczni	56 329	16 804
		Klienci korporacyjni i sektora finansów publicznych	454 616	132 417
		Banki	19 755	13 938
	bez utraty wartości	Klienci korporacyjni i sektora finansów publicznych	325 448	1 019
Portfelowa	z utratą wartości	Klienci detaliczni	138 316	67 913
		Kredyty klientów korporacyjnych i sektora finansów publicznych	8 297	17 616
	bez utraty wartości (IBNR)	Klienci detaliczni	4 245 117	19 983
		Klienci korporacyjni i sektora finansów publicznych	5 993 527	8 959
		Banki	28	0
	Razem			11 241 433

6.6. Kwoty ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości i przeterminowanych – przedstawione oddzielnie, w podziale na istotne obszary geograficzne, obejmujące w miarę możliwości kwoty korekt wartości i rezerw związane z każdym obszarem geograficznym

Grupa kapitałowa BOŚ S.A. prowadziła swoją działalność wyłącznie na terenie Polski i biorąc pod uwagę położenie geograficzne placówek żadne znaczące różnice w ryzyku nie zostały zidentyfikowane. Z tego powodu Grupa nie dokonała wydzielenia segmentów według podziału geograficznego.

6.7. Uzgodnienie zmian stanów korekt wartości i rezerw z tytułu ekspozycji z rozpoznaną utratą wartości

Szczegółowe informacje w zakresie zmiany stanów korekt wartości i rezerw z tytułu informacji z rozpoznaną utratą wartości znajdują się w „Rocznym Skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2010r.”, w notce nr 14 i nr 22.

Zmiany odpisów aktualizujących na utratę wartości kredytów i pożyczek, które miały miejsce w 2010r. kształtowały się następująco:

Zmiany odpisów aktualizujących na utratę wartości kredytów i pożyczek:

w tys. PLN

	Kredyty udzielone bankom	Kredyty udzielone klientom detalicznym	Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	Kredyty udzielone finansom publicznym	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2010	45 833	84 505	221 898	915	353 151
Zwiększenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	28 213	151 590	103 744	6 356	289 903
Zmniejszenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	-48 831	-117 220	-86 927	-4 296	-257 274
Kredyty odpisane w ciągu roku jako nieściągalne, w tym:	-	-14 175	-81 681	-	-95 856
Spisane wierzytelności w związku ze zbyciem wierzytelności funduszowi sekurytyzacyjnemu	-	-13 355	-63 032	-	-76 387
Inne zmniejszenia	-11 277	-	2	-	-11 275
Stan na koniec okresu 31-12-2010	13 938	104 700	157 036	2 975	278 649

INFORMACJE W ZAKRESIE RYZYKA KREDYTOWEGO KONTRAHENTA

Ryzyko kontrahenta zdefiniowano jako możliwość poniesienia przez Grupę Kapitałową straty finansowej z tytułu niewywiązania się kontrahenta ze zobowiązań wobec Grupy. Ryzyko to może być generowane w wyniku dokonywania przez Grupę transakcji na rynku międzybankowym i transakcji pozagiełdowymi instrumentami pochodnymi, które znajdowały się w portfelu handlowym.

Wyróżniano przy tym:

- **ryzyko przedroliczeniowe** - ryzyko upadłości kontrahenta lub wycofania się kontrahenta z kontraktu bądź koszt zastąpienia przepływów finansowych z kontraktów o dodatniej wartości rynkowej w przypadku nie wykonania przez kontrahenta zobowiązania,
- **ryzyko rozliczeniowe** - ryzyko powstające w momencie wymiany strumieni pieniężnych, trwające od chwili dokonania płatności na rzecz kontrahenta do chwili otrzymania świadczenia wzajemnego.

7.1. Opis metodologii stosowanej do zarządzania tym ryzykiem i ustalania kapitału wewnętrznego na jego pokrycie

Bank zarządzał ryzykiem kredytowym kontrahenta poprzez wprowadzenie odpowiednich limitów, podlegających monitorowaniu w trybie miesięcznym. Kapitał wewnętrzny z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta jest równy regulacyjnemu wymogowi kapitałowemu z tytułu tego ryzyka obliczonemu zgodnie z załącznikiem nr 16 do uchwały KNF nr 76/2010.

Opis limitów kredytowych dla ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta

Ryzyko kontrahenta ograniczane było poprzez limity transakcji oraz limity zaangażowania wobec partnerów na rynku międzybankowym odrębnie ustalone dla transakcji depozytowych, dokumentowych i zabezpieczających oraz dla instrumentów pochodnych dla poszczególnych banków – kontrahentów przy czym ryzyko przedroliczeniowe i ryzyko rozliczenia obciążało limity poszczególnych typów transakcji z różną wagą.

Metodologia wyznaczania limitów dla poszczególnych banków – kontrahentów w podziale na banki krajowe, zagraniczne i grupy kapitałowe oparta była na:

- ratingu zewnętrznym nadanym przez uznaną międzynarodową agencję ratingową,
- ocenie sytuacji finansowej banku – kontrahenta (rating wewnętrzny)
- jakościowej ocenie banku – kontrahenta pod względem struktury akcjonariatu, pozycji na rynku, współpracy z BOŚ S.A. i innych kryteriów.

Wysokość limitu uzależniona była od wielkości funduszy własnych banku – kontrahenta i wielkości funduszy własnych BOŚ S.A.

7.2. Opis zasad zabezpieczania w zakresie transakcji terminowych

Bank zawierał transakcje terminowe, w których występowało ryzyko kontrahenta i standardowo wymagał od klientów zawierających z Bankiem tego typu transakcje ustanawiania zabezpieczenia w postaci depozytu gwarancyjnego, którego wysokość określona była w wewnętrznych regulacjach Banku i zależała od wartości nominalnej

zlecenia, trybu płatności i rynku na jakim zawierane jest zlecenie. Odstępstwa od obowiązku złożenia depozytu dopuszczalne były jedynie w wyjątkowych przypadkach.

7.3. Opis zasad polityki w zakresie narażenia na ryzyko niekorzystnej zmiany wartości zabezpieczenia

W przypadku, gdy w ocenie Banku zaistniały okoliczności podwyższające ryzyko transakcji terminowych Bank miał prawo żądać od klienta uzupełnienia zabezpieczenia lub przyjąć od klienta inne od depozytu gwarancyjnego zabezpieczenie, w takim samym stopniu płynne i gwarantujące bezpieczne dla Banku wykonanie transakcji terminowych.

7.4. Omówienie wpływu wartości wymaganego zabezpieczenia jakie musiałyby zapewnić Bank przy obniżeniu jego oceny wiarygodności kredytowej

Wartość składanych przez BOŚ S.A. zabezpieczeń zgodnie z zawartymi umowami CSA (Credit Support Annex) nie jest uzależniona od oceny jego wiarygodności kredytowej i w związku z tym obniżenie wiarygodności kredytowej BOŚ S.A. nie ma wpływu na wartość wymaganego zabezpieczenia.

7.5. Wartość godziwa brutto kontraktów

Na koniec roku 2010 Grupa nie stosowała saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych jako technik ograniczania ryzyka kredytowego, dlatego wartość godziwa brutto kontraktów równa się wartości netto.

Dodatknie wartości godziwe brutto kontraktów w podziale na typy produktów kształtowały się na dzień 31.12.2010 r. następująco:

Typ transakcji	Wartość godziwa dodatnia (w tys. PLN)
FX Swap	767
FX Forward	11
FX Spot	90
Transakcje wymiany stopy procentowej	918
Kontrakty terminowe na akcje i indeksy giełdowe,	357
Jednostki indeksowe na WIG20	0
RAZEM	2 143

* giełdowe kontrakty terminowe *future* na akcje i indeksy giełdowe

7.6. Miary ustalania wartości ekspozycji zgodnie z przyjętą metodą

Grupa ustala wartości ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych narażonych na ryzyko kontrahenta korzystając z metody wyceny rynkowej zgodnie z uchwałą KNF nr 76/2010. Ekwiwalent bilansowy obliczany jest jako suma kosztu zastąpienia, gdzie przyjmuje się wartość rynkową danej transakcji gdy jest ona dodatnia oraz przyszłej potencjalnej ekspozycji kredytowej.

7.7. Wartość referencyjna zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych i rozkład bieżącej ekspozycji kredytowej według typów

Na dzień 31 grudnia 2010 roku Bank nie stosował zabezpieczających kredytowych transakcji pochodnych.

INFORMACJE W ZAKRESIE STOSOWANIA METODY STANDARDOWEJ

8.1. Zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych, z których ocen korzysta Bank

W rachunku wymogów kapitałowych Grupa korzysta z ocen wiarygodności kredytowej przyznanych przez instytucje oceny wiarygodności kredytowej zgodnie z postanowieniami uchwały KNF nr 76/2010 oraz uchwały KNF nr 387/2008 z późniejszymi zmianami. Przygotowane zostały przepisy wewnętrzne Banku Ochrony Środowiska S.A., które regulowały zasady stosowania ratingów zewnętrznych oraz określały nazwy zewnętrznych instytucji wiarygodności kredytowej, których ratingi mogły być wykorzystane. W 2010 roku w procesie kalkulacji wymogów kapitałowych Grupa wykorzystywała informacje o ratingach zewnętrznych wystawionych przez agencje:

- Moody's Investors Service,
- Standard & Poors Ratings Services,
- Fitch Ratings.

8.2. Klasy ekspozycji, dla których stosowane są oceny wiarygodności kredytowej przyznawane przez każdą z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych

Grupa stosowała oceny wiarygodności kredytowej nadawane przez zewnętrzne instytucje wiarygodności kredytowej wymienione w punkcie 8.1 dla następujących klas ekspozycji :

- ekspozycji lub ekspozycji warunkowych wobec rządów lub banków centralnych,
- ekspozycji lub ekspozycji warunkowych wobec instytucji.

8.3. Opis procesu stosowanego do przenoszenia oceny emitenta i emisji na pozycje spoza portfela handlowego.

W 2010 roku Grupa w ograniczonym zakresie wykorzystywała w procesie kalkulacji wymogów kapitałowych oceny wiarygodności kredytowej nadawane przez wymienione trzy agencje ratingowe. Bank w procesie kalkulacji wymogów kapitałowych wykorzystywał także oceny kredytowe nadane dla instrumentów dłużnych Skarbu Państwa.

Oceny kredytowe wykorzystywane były do określenia wagi ryzyka tych ekspozycji wobec podmiotów, które posiadały taką ocenę. W przypadku gdy oceny takiej nie było, wagi ryzyka przypisywane były ekspozycjom nie posiadającym zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej zgodnie z postanowieniami załącznika nr 4 do uchwały KNF nr 76/2010.

Nie wykorzystywano ocen kredytowych nadanych dla innych instrumentów dłużnych bądź

programów emisji, ponieważ przyjęte zostało założenie, że jeśli istniała taka ocena, to nie generowała niższej wagi ryzyka niż ta, która wynikała z oceny nadanej konkretnemu podmiotowi.

8.4. Przyporządkowanie ocen wiarygodności kredytowej przyznanych przez każdą z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej i agencji kredytów eksportowych do odpowiednich stopni wiarygodności kredytowej.

Grupa Kapitałowa stosowała standardowy system przyporządkowania ocen, wskazany w załączniku nr 4 do uchwały KNF nr 76/2010 oraz uchwale KNF nr 387/2008.

INFORMACJE W ZAKRESIE EKSPOZYCJI KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM

9.1. Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia oraz opis stosowanych zasad rachunkowości i metod wyceny

Ekspozycje kapitałowe Banku można podzielić ze względu na cel nabycia na następujące grupy:

Akcje/udziały zakupione ze względów strategicznych:

Akcje w jednostce zależnej - akcje w jednostce zależnej wykazywane są według kosztu historycznego.

Akcje i udziały zaklasyfikowane do portfela dostępnego do sprzedaży - akcje znajdujące się w portfelu dostępnym do sprzedaży wyceniane były według wartości godziwej. W przypadku spółek notowanych na rynkach regulowanych wartością godziwą stanowiła cena rynkowa (kurs notowań akcji). W przypadku spółek nie notowanych na rynkach regulowanych przybliżoną wartością godziwą stanowiła wartość księgową akcji. Skutki wyceny do wartości godziwej odnoszone były na kapitał z aktualizacji wyceny. Zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży są odnoszone na kapitał z aktualizacji wyceny i prezentowane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów Banku jako pozostałe całkowite dochody do czasu usunięcia danego składnika aktywów finansowych z bilansu lub utraty jego wartości – wówczas łączna kwota zysków i strat ujmowanych dotychczas w sprawozdaniu z całkowitych dochodów wykazywana jest w rachunku zysków i strat Banku w pozycji wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych lub w pozycji wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości.

Jeżeli istnieją przesłanki utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączna strata – ustalona jako różnica pomiędzy kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą, pomniejszona o utratę wartości danego składnika aktywów uprzednio wykazaną w rachunku zysków i strat – zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i wykazana w rachunku zysków i strat.

Akcje/udziały zakupione w celu osiągnięcia zysków kapitałowych zaklasyfikowane jako przeznaczone do obrotu:

Kategoria ta obejmuje aktywa finansowe przeznaczone do obrotu. Zyski i straty z tytułu aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat odnoszone są na wynik działalności handlowej. Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie.

9.2. Wartość bilansowa, wartość godziwa i dla papierów wartościowych notowanych na giełdzie, porównanie ceny rynkowej z wartością godziwą

Wyszczególnienie	31-12-2010	31-12-2009
Kapitałowe papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	4 454	6 308
Kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej dostępne do sprzedaży	22 455	61 420
RAZEM	26 909	67 728

Akcje spółek notowanych na giełdzie wyceniane były według wartości godziwej. W ich przypadku wartość godziwą stanowiła cena rynkowa (kurs notowań akcji). Tym samym nie występowały różnice pomiędzy wartością bilansową, wartością godziwą oraz ceną rynkową. Akcje spółki WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. o wartości 22 830 tys. zł, wniesione w ramach aportu, pomimo, że udział Banku w głosach przekracza 20% były, według stanu na dzień 31.12.2009 r., prezentowane w pozycji aktywa dostępne do sprzedaży. Natomiast na dzień 31.12.2010 r. zostały zaliczone do aktywów przeznaczonych do sprzedaży zgodnie z MSR 28.13 w związku z planem sprzedaży tych akcji do końca 2011 roku, przy zaangażowaniu zewnętrznego doradcy, po cenie zbliżonej do bieżącej ceny godziwej.

9.3. Rodzaje, charakter i kwoty ekspozycji w kapitałowych papierach wartościowych

Kapitałowe papiery wartościowe według stanu na dzień 31-12-2010:

Rodzaj i charakter ekspozycji	Notowane na giełdzie	Inne ekspozycje (nienotowane na giełdzie)	Razem
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22 455	36 528	58 983
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	4 454	-	4 454
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	-	22 830	22 830
RAZEM	26 909	59 358	86 267

9.4. Zrealizowane zyski lub straty ze sprzedaży i likwidacji w ujęciu skumulowanym w danym okresie

W 2010 roku na sprzedaży ekspozycji kapitałowych w Banku wystąpiły zrealizowane zyski w kwocie 3 431 tys. zł oraz straty w kwocie 4 833 tys. zł.

W DM BOŚ S.A. nie było zrealizowanych zysków lub strat ze sprzedaży i likwidacji w ujęciu skumulowanym w zakresie ekspozycji kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu

handlowym.

9.5. Kwota ogółem niezrealizowanych zysków i strat, łączne niezrealizowane zyski i straty z przeszacowania oraz inne pozycje o podobnym charakterze zaliczane do funduszy podstawowych lub uzupełniających

Na 31 grudnia 2010 roku niezrealizowane zyski z instrumentów kapitałowych zaliczonych do kapitału z aktualizacji wyceny wyniosły 3 710 tys. zł, natomiast niezrealizowane straty nie wystąpiły.

INFORMACJE W ZAKRESIE RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ W KSIĘDZE BANKOWEJ

10.1. Charakterystyka ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej oraz częstotliwość pomiaru tego ryzyka

Podstawowe założenia dotyczące sposobu monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej zostały opisane w punkcie 2.1.2.niniejszego dokumentu. W BOŚ S.A. monitorowanie ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej jest dokonywane w trybie miesięcznym.

W celu badania wpływu zmian stóp procentowych na poziom ryzyka opcji klienta, w Banku w miarę potrzeb, przeprowadzana była analiza dotycząca wcześniejszego spłacania kredytów oraz zrywalności wszystkich rodzajów depozytów, natomiast w 2010 r. opracowano w BOŚ S.A. podstawowe założenia analizy opcji klienta - w tym celu założono m.in., że depozyty o nieustalonym terminie wymagalności są przeszacowywane w pasmach czasowych do 3 miesięcy (prace będą kontynuowane w 2011r).

10.2. Zmiana wartości ekonomicznej kapitału własnego obliczona zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowaną przez Bank

W celu oszacowania poziomu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej, w 2010 r. Bank badał wpływ tego ryzyka na wartość ekonomiczną kapitału własnego (z pomocą miary BPV).

Miara	31.12.2010 r. (w mln PLN)
Wpływ zmian rynkowych stóp procentowych o 100 p.b. na wartość ekonomiczną kapitału własnego Banku (BPV)	10,9
dla PLN	8,4
dla CHF	1,1
dla EUR	1,2
dla USD	0,2

Sposób wyznaczania wpływu zmian parametrów rynkowych na wartość ekonomiczną kapitału własnego BOŚ S.A. został opisany w punkcie 2.1.3. (w 2011r. Bank planuje

rozszerzenie analizy wpływu zmian stóp procentowych nie tylko na wartość ekonomiczną kapitału własnego, ale i na wynik odsetkowy Banku).

INFORMACJE W ZAKRESIE WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH NA EKSPOZYCJE SEKURTYZACYJNE

Grupa nie posiadała ekspozycji sekurytyzacyjnych.

INFORMACJE W ZAKRESIE TECHNIK OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO

W 2010 roku Bank stosował techniki redukcji ryzyka kredytowego (*ang. Credit Risk Mitigant – CRM*) celem ograniczenia ryzyka generowanego przez ekspozycje kredytowe zgodnie z wytycznymi nadzoru bankowego. Bank stosując techniki redukcji ryzyka kredytowego zakładał, że ekspozycja kredytowa objęta technikami redukcji ryzyka kredytowego nie będzie generować ryzyka kredytowego wyższego niż ekspozycja, której ryzyko kredytowe nie zostało ograniczone. Jedynie pewne typy zabezpieczeń oraz pewne typy podmiotów wystawiających gwarancje spełniają wymagania pozwalające wykorzystywać je do redukcji wymogów kapitałowych. Ponadto w regulacjach dotyczących adekwatności kapitałowej oraz w regulacjach wewnętrznych Banku zawarto, iż proces zarządzania prawnymi zabezpieczeniami ekspozycji kredytowych oraz warunki w umowach o zabezpieczenie muszą spełniać minimalne wymogi, takie jak:

- procedury monitorowania wartości rynkowej,
- ubezpieczenia,
- brak wątpliwości prawnych dotyczących prawidłowości ustanowienia zabezpieczenia.

Bank w 2010 roku celem prezentacji w rachunku adekwatności kapitałowej technik ograniczania ryzyka kredytowego stosował metodę kompleksową uznawania zabezpieczeń w myśl załącznika nr 17 do uchwały KNF nr 76/2010.

Techniki ograniczania ryzyka kredytowego przy obliczaniu wymogu kapitałowego metodą standardową uwzględniają:

- ochronę kredytową rzeczywistą – techniki redukcji ryzyka kredytowego, w których zmniejszenie ryzyka kredytowego z tytułu ekspozycji kredytowej wynika z prawa Banku do upłynnienia, dokonania transferu lub przejęcia przyjętych na zabezpieczenie aktywów lub środków pieniężnych. Zgodnie z obowiązującą w Banku metodą, stosował on w 2010 roku następujące rodzaje prawnych zabezpieczeń transakcji kredytowych w ramach rzeczywistej ochrony kredytowej:
 - zdeponowane środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne wystawione przez Bank,
 - dłużne papiery wartościowe spełniające określone wymogi,
 - akcje lub instrumenty dłużne zamienne na akcje nieobjęte głównym indeksem

znajdujące się w obrocie na uznanej giełdzie papierów wartościowych,

- jednostki uczestnictwa w funduszach obejmujących ww. akcje, o ile wartość jednostki tych funduszy publikowana jest codziennie,
- złoto,
- zabezpieczenia w postaci hipotek na nieruchomościach mieszkalnych.

- ochronę kredytową rzeczycywiwą – techniki redukcji ryzyka kredytowego, w których zmniejszenie ryzyka kredytowego wynika ze zobowiązania strony trzeciej do zapłacenia określonej kwoty w przypadku niewykonania zobowiązania przez dłużnika lub wystąpienia innych, określonych w umowie zdarzeń kredytowych. Bank w 2010 roku stosował następujące rodzaje prawnych zabezpieczeń transakcji kredytowych w ramach rzeczycywiwej ochrony kredytowej:

- gwarancje oraz regwarancje,

a także wymienione poniżej rodzaje prawnych zabezpieczeń transakcji kredytowych w ramach rzeczycywiwej ochrony kredytowej, które na potrzeby rachunku adekwatności kredytowej traktowane były jak gwarancje:

- zdeponowane środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne w posiadaniu banku będącego stroną trzecią,
- polisy ubezpieczeniowe,
- papiery wartościowe z opcją odkupu na żądanie.

11.1. Polityka i procedury dotyczące saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych, wraz ze wskazaniem, w jakim stopniu Bank je stosuje

Bank w 2010 roku nie stosował saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych jako technik ograniczania ryzyka kredytowego.

11.2. Polityka i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń kredytowych i zarządzania zabezpieczeniami

Prowadzona w 2010 roku przez Bank polityka zabezpieczeń miała na celu należyte zabezpieczenie interesu Banku, w tym przede wszystkim ustanowienie zabezpieczeń umożliwiających wysoki poziom odzysku z wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych.

Podczas ustanawiania zabezpieczeń dopuszczalne było stosowanie jednocześnie kilku form zabezpieczania wierzytelności.

Polityki i procedury wewnętrzne Banku dotyczące zarządzania zabezpieczeniami wprowadzały obowiązek spełnienia wymagań dotyczących uznawalności prawnych zabezpieczeń transakcji kredytowych w rozumieniu wynikającym z załącznika nr 17 do uchwały KNF nr 76/2010, głównie koncentrowały się na:

- skutecznym ustanowieniu zabezpieczenia, które na wypadek wystąpienia niewypłacalności klienta umożliwiało sprawne przeprowadzenie procesów windykacyjnych,
- braku dodatniej korelacji pomiędzy wartością zabezpieczenia a wiarygodnością kredytową dłużnika Banku,

- zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie,
- monitorowaniu wartości zabezpieczeń z częstotliwością umożliwiającą posiadanie przez Bank aktualnych danych dotyczących wartości przyjętych prawnych zabezpieczeń transakcji kredytowych,
- wprowadzeniu planów awaryjnych na wypadek wystąpienia sytuacji znacznego obniżenia wartości przyjętych zabezpieczeń wskutek zmian czynników makroekonomicznych.

Do wyceny prawnych zabezpieczeń stosowane było podejście ostrożnościowe, uwzględniające podczas ustanawiania zabezpieczenia długoterminową wartość rynkową oraz możliwą zmienność wartości przyjętego zabezpieczenia w czasie.

Wycena zabezpieczeń opierała się na następujących zasadach:

- w odniesieniu do zabezpieczeń rzeczowych określana była bieżąca wartość rynkowa przy założeniu funkcjonowania dla tych zabezpieczeń rynku umożliwiającego szybkie upłynnienie w przypadku wystąpienia niewypłacalności dłużnika Banku,
- możliwe jest obniżenie wartości zabezpieczenia jeżeli jego rodzaj, lokalizacja i charakter (np. zużycie i przestarzałość) wskazują na niepewność co do możliwości utrzymania wartości rynkowej.

Wartość zabezpieczenia podlegała okresowemu monitorowaniu.

11.3. Główne rodzaje gwarantów i kontrahentów kredytowych instrumentów pochodnych oraz ich wiarygodność kredytowa

W 2010 roku Bank Ochrony Środowiska S.A. nie realizował transakcji w zakresie kredytowych instrumentów pochodnych.

Główni gwaranci, od których Bank otrzymał gwarancje pod należności w portfelu kredytowym, wg stanu na 31.12.2010r., to:

- 1) podmioty niefinansowe: wartość gwarancji otrzymanych: 121,7 mln PLN (41,7% ogółu gwarancji zaksięgowanych na 31.12.2010r.),
- 2) monetarne instytucje finansowe: wartość gwarancji otrzymanych: 42,3 mln PLN (14,5% ogółu),
- 3) instytucje samorządowe: wartość gwarancji otrzymanych: 91,9 mln PLN (31,5% ogółu),
- 4) Bank Gospodarstwa Krajowego Z KFPK: wartość gwarancji otrzymanych: 18,5 mln PLN (6,3% ogółu),
- 5) pozostali gwaranci: 17,6 mln PLN (6% ogółu).

Ogółem wartość otrzymanych gwarancji od wszystkich wymienionych podmiotów na 31.12.2010r. to 292 mln PLN.

11.4. Wartość ekspozycji zabezpieczonej przez uznane zabezpieczenia finansowe, inne uznane zabezpieczenia, gwarancje lub kredytowe instrumenty pochodne, po uwzględnieniu korekt z tytułu zmienności

Grupa Kapitałowa nie stosuje saldowania ekspozycji bilansowych lub pozabilansowych w

ramach rachunku adekwatności kapitałowej. W ramach uwzględnianych technik ograniczania ryzyka kredytowego przeważają instrumenty ochrony kredytowej nieruchomości.

Poniżej zestawienie prezentujące całkowitą wartość ekspozycji zabezpieczoną przez uznane instrumenty ochrony rzeczywistej i nieruchomościowej, po uwzględnieniu korekt z tytułu zmienności według stanu na 31.12.2010r.:

w tys. PLN

Klasa aktywów	Ekspozycje przed zastosowaniem metod ograniczania ryzyka kredytowego*	Ekspozycje po uwzględnieniu metod ograniczania ryzyka kredytowego oraz korekt z tytułu zmienności
Rządy i banki centralne	2 912 532	2 912 532
Samorządy terytorialne i władze lokalne	4 205 253	4 268 395
Organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	110 605	109 106
Banki wielostronnego rozwoju	-	-
Organizacje międzynarodowe	-	-
Instytucje – banki	399 285	432 706
Przedsiębiorstwa	3 443 830	3 335 228
Detaliczne	4 838 878	4 714 925
Zabezpieczenie na nieruchomościach **	444 991	444 991
Przeterminowane	140 412	135 879
Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	4 136	4 136
Obligacje zabezpieczone	-	-
Ekspozycje krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorstw	-	-
Z tytułu uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	-	-
Pozostałe	339 559	339 559
Razem	16 839 482	16 697 457

* / wartość ekspozycji po uwzględnieniu korekt wartości i rezerw.

** / w klasie aktywów „Zabezpieczone na nieruchomościach” Bank wykazuje wyłącznie ekspozycje efektywnie zabezpieczone, które w rachunku adekwatności kapitałowej wykazywane są z preferencyjną wagą ryzyka.